

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Է. Մ. Ը. Մ.-Ի

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1957

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սկսուտական առաջին հանդիսութիւնը	ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ	1
Միփթարեան սաներու ձայնը	Վ. ՊԱՀԱՏՐԵԱՆ	4
Մարմնակրթութեան պատմականը	Շ. ՔՐԻՍՏԵԱՆ	6
Միջավայրին համակերպելու միջոցներ	Յոզֆ. ԱԼԵՔՍԻՄ ԳԱՆԷԼ	8
Հայ երաժշտութեան յարթանակը միջազգային համերգի մէջ	ԶիթՈՒՆԻ	10
Ժամ Այմուխեան - յօրինող եւ խմբավար	Հ. ՍՏԵՓԱՆՆԱՆ	12
Հայկական շարժապատկերը 1957ին	Կ. ԴԱԻԹԵԱՆ	14
Սկսուտութիւնը	Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ	16
30º aniversario de la U. G. Armenia	EDITORIAL	25
El prog. del deporte en Armenia	G. SHAHINIAN	27
Un beso y una sonrisa	A. NACACHIAN	30
Actividades sociales		31
Khachaturian: Gayaneh		32
El carácter del pueblo armenio	RAFFI MIRAKIAN	33
Orientaciones a los padres	RAFFI MIRAKIAN	34
Celebróse el primer aniversario de nuestro scoutismo		37
Actividades deportivas		38

ՄՈՆԹԷԿԻՏԷՈՅԻ ՄԵՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ

Այսու կը յայտնենք Մոնթէվիտէոյի մեր յարգոյ բաժանորդներուն, որ տեղւոյն մեր պաշտօնական ներկայացուցիչը Պր. Յարութիւն Մարգարեանն է, որուն կարելի է դիմել բաժանորդագրութեան եւ Վարչական գործերու համար:

«ՆԱԻԱՍԱՐԴ»-Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՆԱԻԱՍԱՐԴ»-Ի ՖՈՆՏԻՆ

Տիկ. Ռոզա Լեռնեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Կարօ Գալիկեան 250, Արամ Ասրոյեան եւ Արթուր Մազուրեան 100-ական փեսօ:

250 եւ Մայքըլ Այմուխեան 50 փեսօ:

Պր. Պալուստ Քեօլեանի մահուան առթիւ, Պր. Կարօ Գալիկեան Հ. Մ. Ը. Մ. Ի. - Ֆերէնեան Եղբ. եւ Էպէֆան Եղբ. 500-ական, Սարգիսեան Ա., Պէնիեան Ընտ., Մարգարեան Ընտ., Ջերէնեան Եղբ. եւ Սուրբաբեան եւ Որդիք 300-ական, Խարայեան եւ Որդիք, Փափազեան Ի., Տաղեան, Էպուստիօ Ներսէսեան եւ Թերզեան Եղբ. 200-ական, Թիւֆէնֆեան Եղբ. 100 եւ Փաղկանեան Ի. 50 փեսօ:

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ի

Ե. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 52 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1957 ՊՈՒՆՆՈՍ ԱՅՐԻՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Երեք տասնեակ տարի է, որ մեր Միությանը գոյութիւն ունի հոս, անընդհատ վերելքներ արձանագրելով:

Հակառակ ատոր, մեր կամքէն անկախ պատճառներով, մինչև վերջերս կարելի չէր եղած կազմակերպել մեր ամենէն կարեւոր մասնաճիւղը, որ սկաուտիզմն է եւ առանց որու գրեթէ անկարելի է լրիւ կերպով պատկերացնել մեր կազմակերպութիւնը:

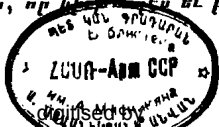
Այս մասին լուրջ մտահոգութիւններ ունեցած են մեր յաջորդական բոլոր վարչութիւնները, որոնց տեւական դիմումները Արժանիքի Սկաուտական Ընդհ. Դաշնակցութեան, Հայկական Հատուած մը կազմելու համար, մնացած են անհետեւանք:

Բարեբախտաբար, տարի մը առաջ, վերոյիշեալ Դաշնակցութեան բարեհաճ թոյլտուութեամբ եւ հովանաւորութեամբ, կարելի եղաւ կեանքի կոչելու Հայկական սկաուտիզմը, ներքին որոշ ինքնավարութեամբ:

Պետական արտօնութեան լուրջ ընդունուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ:

Հաւասարապէս ուրախ էին մեր խմբապետները, փոքրիկները եւ մա'նաւանդ ծնողները, որոնց միահամուռ եւ ներդաշնակ գործակցութեամբ իրականացաւ մեր տարիներու բաղձանքը:

Այս առթիւ մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք հայ հասարակութեան, որ յետագայ եւ բարոյապէս նպաստեց մեր նոր

60-97 1952 ՁաԿ

A.R.A.R.@

13711

գործին. Մնողական Ոորհուրէ՛ն, որ առաջին է այս կազմակերպութեան, որուն մէջ կարեւոր բաժին մը ունին Պարսամեան Եղբայրները, այլ եւ մէր խմբապետներուն, մարզիչներուն եւ աւագ եղբայրներուն, որոնք Համբերութեամբ եւ գուրգուրանքով կարողացան ի մի Համախմբել մեր սիրելիները՝ անոնցմէ ստեղծելով սկառուտական օրինակելի բանակ մը:

Իրենց կազմութեան առաջին ամիսներուն մեր սկառուտները բախտաւորութիւնը ունեցան իրենց նուագախումբով դիմաւորելու մեր վեթերան բարեկամ եւ սկառուտապետ ճորձ Մարտիկեանը, որուն Համար յուզիչ անակնկալ մը եղաւ այս Հանդիպումը: Երկրորդ Հանդիպումը տեղի ունեցաւ Ապրիլին, «Հայ Կեդրոն»ի մէջ, ուր Մարտիկեան Հրաւիրուած էր բանախօսելու եւ ապա պարզեւտորուելու Հ.Մ.Բ.Մ.ի բարձրագոյն շքանշանով:

Մեր վաստակաւոր եղբայրը, բարձր տրամադրութեամբ եւ զուարթախօսութեամբ, մեկնաբանեց սկառուտական Տասնաբանեայի իւրաքանչիւր կէտը, եղբակացնելով, որ իր նկարագրի եւ բնաւորութեան կազմակերպման մէջ խոշոր դեր է կատարած սկառուտիզմը, ինչպէս եւ արթնցուցած եւ մշակած է իր մէջ Հայրենասիրական եւ մարդասիրական գերազնիւ զգացումները: Վկայեց նմանապէս, որ կեանքի մէջ ձեռք բերած իր բոլոր յաջողութիւնները կը պարտի այս կազմակերպութեան յարկին տակ ստացած դաստիարակութեան եւ գործնական կրթութեան:

Այս բարեպատեհ Հանդիպումներէն յետոյ, Սեպտեմբեր Տին, Հայ Կեդրոնի մէջ, Հովանաւորութեամբ Ս. Հօր եւ նախագահութեամբ Մնողական Ոորհուրդի Ատենապետ Եղբ. Արտաշէս Պարսամեանի, տեղի ունեցաւ մեր նորակազմ սկառուտներու առաջին տարելիցի բացառիկ Հանդիսութիւնը, ճոխ յայտագրով մը:

Նախագահի բացման խօսքէն եւ Մնողական Ոորհուրդի գեղուցումէն յետոյ, գործադրուեցաւ յայտագիրը: Տեղի ունեցան Դրօշի Պարզում, Բուրգերու Կազմութիւն, Վոճմակի Մեծ Կանչը եւ խաղեր: Շուէտական Մարզանք, Հայկական Պարեր, տոճիկ տարազով, Սկառուտական Ուղեր, Սկառուտ. Շարժում եւ Կենդանի Պատկերներ, որոնք զնահատուեցան Հիացումով եւ խելայեղ ծափահարութիւններով:

Պատուիրակ Ս. Հայրը յաղորդեց եւ քաջալերեց մարզիկները, անոնց կազմակերպութիւնը եւ գործունէութիւնը խիստ օգտակար գտնելով արգասպահականման տեսակէտէն:

Հանդէսը փակուեցաւ Սկառուտական Քայլերգով: Հասարակութիւնը սրահէն հեռացաւ գոհունակութեամբ:

Թէեւ սկառուտիզմը նոր երեւոյթ մըն է շրջանիս Համար, բայց գաղթաշխարհի հայաշատ կեդրոններուն մէջ ան պատկառելի կազմակերպութիւն մըն է, բազմահազար երկսեռ անդամներով:

Մենք դու՛րս ենք եղած արդիւնքէն, թէ՛ եւ մեզ դեռ կը պակսին Այրենոյններու եւ Կայտերու խումբերը, որոնցմով լրիւ եւ ամբողջական պիտի ըլլայ մեր սկսուածական կազմը:

Յաջող սկիզբ ունեցանք, ու բնաւ կասկած չունինք, որ մեր ապագայ գործունէութիւնը պիտի ըլլայ աւելի արդիւնատուր եւ խրախուսիչ: Միայն թէ մեր ծնողները պէտք է աւելի պարզ պատկերացում ունենան այս օգտակար եւ գործնական շարժման մասին, որ միջազգային բնոյթ եւ ծաւալ ունի եւ կ'ընդգրկէ քաղաքակիրթ բոլոր երկիրները:

Աւելորդ է հոս վերստին արծարծել այս շարժման էութիւնը, գաղափարները եւ դաւանանքը, կրթութեան եւ դաստիարակութեան գրաւիչ եղանակները: Մեր օրկանը, ամսէ ամիս, արդէն կը հրատարակէ սկսուած վեթերան եւ տեսարան Մկրտիչ Եանդեանի իխտ ուշագրաւ ուսումնասիրութիւնը սկսուածի մասին, որ այնքա՛ն մասնագիտական է եւ որ կը կարգացուի յափշտակութեամբ:

Այսու հանդերձ, տեղին է երկու խօսքով բնորոշել սկսուածի մտքեր թարմացնելու համար:

Նախ՝ իր բուն նպատակը համամարդկային է եւ ազգային միաժամանակ, Ֆիզիքական եւ բարոյական կատարելութեան հասնելու ճգնաժամով: Սկսուածի մը համայնական գպրոց մըն է, ուր մանուկը հնարաւորութիւն ունի սորվելու եւ դաստիարակուելու ոչ թէ տեսականօրէն ալլ գործնականապէս, ուղղակի հարգակցութեան մէջ ըլլալով իրականութեան հետ:

Սկսուածը պաշտօն ունի ո՛չ միայն մարդկային բարձրագոյն սկզբունքներու մասին ծանօթութիւններ քաղելու, այլ այդ սկզբունքները կիրարկելու կեանքի մէջ, գործնական եղանակով:

Սկսուածական գիտելիքները կ'ընդգրկեն գրեթէ ամբողջ կեանքը, մանուկը դարձնելով համայնագէտ, ճկուն եւ ճարտիկ:

Այսպէս, սկսուածը իր ընդհանուր ծանօթութիւններով տեղ մը խոհարար է, եթէ հարկ ըլլայ, ուրիշ տեղ մը ան բժիշկ է, նախնական դարձնումներու հմուտ: Բնութեան մէջ ան վարժ որսորդ է եւ երկրաչափ, գիտէ ինքզինք պաշտպանել տարերային վտանգներու դէմ:

Այլ առիթներով ան երկրագործ է կամ գիւղատնտես, կը ճանչնայ հողը եւ անոր յատկութիւնները, ընդհանուր ծանօթութիւններ ունի կենդանիներու եւ թռչուններու մասին, որոնց կրնայ խնամել: Սկսուածը կոյր եւ շուարուն չէ կեանքի եւ բնութեան մէջ: Արկածի կամ վտանգի պարագային ան գիտէ իր գիրքը ճշտել, սառնարիւն եւ առանց խուճապի մատնուելու:

Ամէն բանի մէջ հաւասարակշռուած եւ կարգապահ է, որովհետեւ, շնորհիւ իր կրթութեան եւ դաստիարակութեան, ներ-

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՍԱՆԵՐՈՒ ԶԱՅՆԸ

Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի նախկին սաներս, Հոգեկան բերկրանքով եւ երախտադիտական զգացումներով կ'ողջունենք Մխիթարեան դարաւոր ուխտի Աբբահայր՝ Գերապայտառ Ուլուհոճեան վարդապետի ներկայութիւնը հարաւի այս բազում կարեւորութիւններով օժտուած դաղութիւն մէջ, մաղթելով, որ դաղութիւն կրթական մշակութային դործը - իր ամբողջութեանը մէջ - վերելքի նոր հանգրուան մը արձանագործէ այս ներկայութեան բարեբար ազդեցութեան իբր հետեւանք:

Բարեպատեհ այս առիթով, անհնարին է ինձ պահ մը ջնդեկոչել ցեղային անպարտելի ոգին մարմնաւորող այն Հսկան, որ ստեղծագործական անհուն կորովով սողորուն, հայրենի մտայլ ու տխուր երկնակամարէն թեւածեց դէպի տար աշխարհներ, ի խնդիր լոյսի կեդրոն մը ըլլալու սահմանուած սպաւոյզի եւ հաստատուն կայքի մը:

Սերաստիայէն մեկնելով, իր գլխաւոր հանգրուանները եղան՝ էջմիածին, Սեւանայ Վանք, Պոլիս, Յունական կղզիներ եւ վերջնականը՝ Մուրթ Ղազար, ի Վենետիկ:

Երբ նկատի առնենք 18րդ դարու սկիզբներուն Հայաստանի մէջ տիրող՝ քաղաքական, մշակութային վատթարագոյն պայմանները եւ ընդհանուր թանձր խաւարը, մասամբ պիտի կարենանք դադափար մը կազմել Մեծ Առաքեալին՝ Սերաստացի Մխիթարի ցեղին յարատեւման, բարձրացման եւ լուսաւորման ի սպաս դրած նուիրումին մեծութեան, հաւատքին անսասնութեան եւ Մխիթարեան աշխատանքին հոյակապութեան մասին:

Այս տեսանկիւնէն դիտուած, Մխիթար վերջին քառորդ հազարամեակին մեծագոյն վերանորոգիչ Յեղափոխականը, անսխալ Տեսանողը եւ կորովի Իրազործողը հանդիսացաւ: Յեղային ատող ընազգով օժտուած, զգաց որ տիրող ընդարմացումը ցեղը կ'առաջնորդէ դէպի ստոյգ մահ: Անւրաժեշտ էր հայ ժողովուրդը լուսաւորութեան ճամբով ինքնանձանաչման: առաջնորդել, որուն տրամաբանական հետեւանքը պիտի ըլլար ժողովուրդին մէջ ստեղծել ձգտում մը՝ հին օրերու նման ազատ ապրելու, ազատութեան մէջ ստեղծագործելու եւ արժանաւիպիւ, բարօր կեանք մը ունենալու:

Այս Մխիթար յաջողեցաւ իր առաջնորդութիւններուն մէջ, մեզի ժառանգ ձգելով դարերով ապրելու եւ լոյս ու ջերմութիւն սփռելու սահմանուած հաստատութիւն մը, որ իր արժանաւոր յաջորդներուն ջանքերով տակաւ կը մեծանայ, կ'ուրճանայ:

Մխիթար առնածինն հայ կեանքի վերանորոգման աշխատանքի հիմնադիր:

դաշնակուած են իր Ֆիդիքական, մտաւոր եւ բարոյական կարողութիւնները:

Ի մի բան, սկառուտիգմը Ֆիդիքական, բարոյական եւ մտաւոր ապահովագրութիւն մըն է կեանքի մէջ:

Այս ո՞վ չի ուզեր, որ իր զաւակը մանկուց ապահովադրուի այս մեծ ընկերակցութեան, ապագային ունենալու համար բարեկիրթ եւ ազնիւ մարդ: Մնողներուն կը մնայ այս ամսին մտածել եւ անվարան իրենց զաւակները յանձնել մեր սկառուտական կազմակերպութեան խնամքին:

ըը եղաւ իր ժամանակին :

Այսօր եւս, Հայ ժողովուրդն ու իր դարաւոր Հայրենիքի մեծագոյն մասը խորշակահար ընող աննախընթաց եղեռնէն ծօտ յիտուն տարի յետոյ, եւ Սփիւռքի խլեակները Փիղիբազի ասպհովութիւն գտնելէն, տուն տեղ ըլլալէն, նրեւապէս գրեթէ նախանձելի վիճակ մը ստեղծելէն ու ազգային կեանքը մասամբ կազմակերպելէն յետոյ, հրամայականօրէն պէտք ունին պահ մը կանգ առնելու եւ վերաքննութեան ենթարկելու ցարդ կիրարկուած մեթոտները կրթական, մշակութային գործերուն մէջ. վերաքննելու անհատական խմբակցական մտայնութիւնները, դիրքար դիտելու, տեսնելու կերպերը. հասնող սերունդները ազգային ոգիով դաստիարակելու, զանոնք Հայ կեանքին մէջ պատասխանատու գործերու համար պատրաստելու եղանակը. ու նաեւ, ինչո՞ւ չէ, տակաւ մտածելու հասնող զարգացած — Հայկական եւ մասնագիտական հիմնական պատրաստութեամբ — երիտասարդները մեր բնական երկիրներու պետական, ընկերային, մշակութային, հրապարակաբանական, դիտական եւ այլ ասպարէզներէն ներս թափանցելու աշխատանքը կազմակերպել, որպէսզի անոնք ուղղակի եւ անուղղակի միջոցներով ոչ միայն աշխատին մեր հաւաքական կեանքի բարելաման, այլ մասնաւանդ, ազգային նուիրական մեր դատին նպաստաւոր մթնոլորտ, բարեացակամ տրամադրութիւն ստեղծելու գործին սատարեն, մեր ապրած երկիրներու պետական մշակութային հրապարակական շրջանակներու մէջ :

Եւ դեռ պէտք է մեր ներքին փոխարարութիւնէն վանել սուտը, կեղծիքը, քծինքն ու անվստահութիւնը, որոնք կը խաթարեն նկարագիրը մատուցող Հոգիներու եւ ամլութեան կը դատապարտեն մեր հաւաքական ճիշդն ու աշխատանքները :

Հայը Հայուն — առանց այլ որակականներու — աչքերուն պէտք է նայի շեշտակի, վստահութեամբ, սրտայն անկեղծութեամբ եւ զիրար հասկնալու իրական ճիշդով :

Ու տակաւին մե՞ծ իրականացումներու, հերոսական գործերու բաղձանքը պէտք է արթնցնել մատաղ Հոգիներու մէջ, միտքն ու Հոգին պրկող, գրծուա՛ր, ճի՛գ պահանջող աշխատանքներու ընծայած վայելքին, հաճոյքին ճաշակը տալով նորերուն. դիրքին գործերը, թող մնան թոյլերո՛ւ բաժին :

Ահա այս վերանորոգչական հսկայ եւ անյետածոգելի աշխատանքը պէտք է սկսել մեր ուսումնարաններէն ընդհանրապէս, եւ երկրորդական վարժարաններէն մասնաւորապէս, որոնց վերապահուած նախախնամական դերը տակաւին շատերուն համար նոր ըրտնելի կը դառնայ :

Երկրորդական վարժարանները պէտք է դառնան այն նուիրական հնոցները, ուր պիտի թրծուին վաղուան լուսամբտ մեծ առաջնորդները, որոնք զբահուած ցեղային անխորտակելի կամքով, իմաստութեամբ, լրջութեամբ եւ մեր բնական երկիրներու ընձեռած գիտական մշակութային պաշարով, Սփիւռքի Հայկական նկարագիրը, դիմադրական կարողութիւնը անեղծ պիտի պահեն, Հայութիւնը պատրաստելով այն մեծ օրուան՝ երբ երէկուան Հայածական, անիրաւուած, անարդուած եւ իր Հայրենիքէն ջարդուելով արտաքսուած բեկորները, Սփիւռքի մէջ վերքերը սպիացնելէ, կազմակերպուելէ, հզօրանալէ ու սեփական ճակատագրին տէրը գառնալէ յետոյ պիտի կազմակերպեն Յաղթական Մեծ Վերադարձի վսեմ գործը :

Ու կը հաւատանք. մեր նախնիքներու կրանիթեայ հաւատքով, որ Սփիւռքի եւ պատմական բնագաւառի մէկ փոքրիկ մասին վրայ Հերոսական ճիշդութիւն ուռճացող ժողովուրդին միահամուռ ջանքերով այդ Յաղթական Մեծ Վերադարձի օրը պիտի գայ անպայման :

ՎԱԿԷ ՊԱԱՏՐԵՆԱ

ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՔ

Հոռոմ քաղաքին հիմնարկութեան նախնական շրջաններուն, հոռոմայեցի զօրավարներ զինուորական արշաւներ եւ ճակատամարտեր սկսելէ առաջ, կրօնական հանդէսներ կը սարգէին գէնքերու պաշտպան աստուածներու ի պատիւ, եւ անոնց օրհնութիւնը ու պաշտպանութիւնը կը հայցէին:

Հաւատալով թէ իրենց խնդրանքը նկատի առնուած է ու ճակատամարտը պիտի շահին, այնքան մեծ եռանդով չէին կուրեր ու երբեմն ալ կը կորսնցունէին. ու այն ատեն միայն կը հետուցնէին թէ իրենց խնդրանքը նկատի չէր առնուած ու իրենք հակառակը կարծելով սխալմունք մը գործած էին:

Մերունի զօրավար մը, ուրիշներէ աւելի դիտող ու մասնաւոր գործնական, խորհնցաւ որ փոխանակ աստուածներու պաշտպանութիւնը ու օրհնութիւնը առաջնց խնդրելու, աւելի լաւ էր յետոյ շնորհակալութիւն յայտնել, ու այսպէսով աստուածները ստիպել աւելի ուշադրութեամբ հետեւելու կոտիւնի զանազան մասերուն: Աւ իրաւ ալ այդ ծերունի ու իրապէս խելացի զօրավարին սկսած ճակատամարտները յաջողութեամբ աւարտեցան, ու իր խոստման համեմատ հանդէսներ սարգեց, ուր Փիլիթական ուժի փորձերը ու առաջին հանդիսացողները պատուուեցան: Աւրիշ զօրավարներ իր օրինակին հետեւեցան, ու ատենէ մը ետքը Հոռոմայեցիք այնքան հանդէսներ տօնեցին որքան որ կուրներ շահած էին:

Իայց հանրութիւնը որ անգամ մը հանդէսներու հաճոյքին համը առած էր, չուզեց կոտիւնը ոսկերուն կամ վերջնալուծն սպասել հանդէսներ տօնելու համար, որով ինքնին ստեղծուեցաւ հոռոմէական հանդէսներուն որոշ զրութիւն մը՝ ճիշդ այնպէս ինչպէս յունական ոլիմպիական խաղերը սկսան՝ իբր արդիւնք պէտքերու ու զգացուած պահանջներուն: Աւ այս հանդէսները կոչուեցան հոռոմէական հանդէսներ:

Հոռոմէական հանդէսները կը բացուէին կրօնական արարողութիւններով ուր աստուածներու պատիւներ կ'ըլլային, յետոյ կուգային ռոգով վազելու ու կառք քշելու մրցումները, ու այս ամէնուն կը յաջորդէին մարմնամարզական փորձերը:

Սկիզբները հոռոմէացիք իրենց բարբերուն եւ պէտքերուն համեմատ մարզանքի ու մրցումի յատուկ ձեւեր ունէին, բայց հանրապետական շրջանին վերջերը երբ սկսան յունական քաղաքակրթութեան ու բարբերուն հետ շփման մէջ մտնել ու անոնցմէ որոշ շափով մը ազդուել, յունական մարզանքի խաղերէն մեծապէս օգտուեցան:

Յունական ճարտարապետութեան ճաշակաւ ու յունական մարզանքներու ձեւով շինուած առաջին մարզարանը կանգնեց Նէրօն կայսրը, ու այս շէնքը ինքնին հրաշալիք մըն էր:

Հանրային մարզարանները ամէն հանգստաւէտութիւն կը պարունակէին. այսպէս իւրաքանչիւր մարզարանի մէջ կային բաղնիքներ, վազելու, ցատկելու, ըմբշամարտելու, գնդակ խաղալու մասնաւոր վայրեր, ու ամէն քաղաքացի ու քաղաքացուհի իրենց իրենց պարտաւորութիւն կը համարէին օրուան մէջ որոշ ժամեր ճոն ստցնել, զօրանալու եւ մաքրուելու համար: Մէկ խօսքով երբ տակաւին հոռոմայեցիներուն բարբերը չէին ապականած, հանրային մարզարանները եւ բաղնիքները հոռոմայեցիի մը համար յաճախելի ամենէն սիրելի վայրերն էին:

Ժողովուրդ մը՝ որ անհատապէս ինքզինքին դիտակցութիւնը ունի, բնական է թէ հանրային գործերով ու կառավարական գործելակերպով պիտի ուզէ հետաքրքրուիլ, ու ճիշդ ալ այդպէս եղաւ: Հոռոմէացիք իրենց վրայ իշ-

խողներուն ապօրէնութիւնը, անբարոյականութիւնը տեսած ու բողոքել սկըսած էին՝ այն ատեն կայսրերը, իր բողոքներին մտադրած դաւաճաբը ցրուելու յարմարագոյն միջոց հանդէսներու թիւը աւելցուցին, ու իրաւ ալ, երբ սովորական ժամանակներ տարին 8-10 հանդէսներ տեղի կ'ընենային, Բրիտանոյէ առջ 354 թուականին այդ հանդէսներուն թիւը 176ի հասաւ: Ու կայսրերը իրենց նպատակներն հետան, որովհետեւ Բողոքուողը սկսած էր մեղկ ու վաւաչոտ հանդէսներէ ախորժիլ ու աստիճանաբար անբարոյանալ:

Հոռոմայեցիք այնպէս կը հաւատային թէ նոր փորուած գերեզմաններու վրայ մարդկային արիւն պէտք էր սրակել: Ու միեւնոյն ատեն կուռելու փափաքը այնքան տարածուած էր իրենց բարբերուն մէջ, որ վերջէն զերի գերիի դէմ հանելու եւ գիրաբ սպաննել տալու որոշումը տուին, իբր ուժի գերազանցութիւնը որոշող յարմարագոյն միջոց:

Մահուան դատապարտեալներ, ծախու առնուած ու պատերազմներու մէջ բռնուած գերիներ իրարու հետ կուռեցնելը հոռոմէական հանդէսներուն ամենէն աւելի փնտրուած մասը կարմեց, ու միայն այդ նպատակով աւազին կրապարակներ ու ամփոխթատրոններ շինուեցան որոնք գիւրութեամբ կրնային հարաւոր անձեր պարփակել:

Այսպէս Մաքսիմիայի հրապարակը 600 հարտա լայնութիւն ունէր եւ դիւարութեամբ 360·000 հոգի կրնար պարունակել:

Հրապարակաւ ու տասնեակ հազարներու ներկայութեան նաւորոտակ եւ աղուէս որաւու հանդէսներ կը կազմակերպուէին, բայց Բողոքուողը՝ որ անգամ մը աւելի թուան պայքարներու ակնատես եղած էր՝ ընկանաբար մեծ հաճոյք մը չզգաց այս բողոքատար անմեղ ժամանցներէն, որովհետեւ իրեն աւելի հաճոյք կը պատճառէր մեռնելու վրայ եղող հոգեվարք վիրաւորեալի մը դալարումները:

Այսպէս հետզհետէ խողերն ու պայքարը մարդոց եւ վայրի դաղաններու միջեւ կատարուելով ալ աւելի դաժան ձեւ մը տոխն: Յուլիոս Կեսար արուեստական լինելու վրայ կուռելու նոր ձեւ մը ստեղծեց, բայց Բողոքուողը որ միշտ նորութիւններ տեսնելու վարժեցուցուած էր, ալ աւելի խոտժուժ հանդէսներ պահանջեց ու իրաւ ալ իշխանութիւնները Բողոքուողին կամքը յարգած ըլլալու համար մարդաջարգը կազմակերպեցին:

Լիճի մը վրայ 100 խոշոր նուերու մէջ 19·000 գերիներ լեցուցին, որոնք պարտաւոր էին կուռիլ՝ ազատութիւն խոտապրած էր ամէն անոնց, որոնք կարենային կարելի եղածին չափ շատ մարդ մեռցնելով հանդիսականներուն լաւ ժամանց մը հայթայթել:

Բայց Բողոքուողը որ միշտ կը ձանձրանոր, այս մարդաջարգէն ալ սկսաւ չախորժիլ, եւ Բրոպիւս, նորութիւն մը գտած ըլլալու համար, հրապարակին վրայ արուեստական անտառ մը կանգնեց առաւ, ուր տասնեակ հազարներով եղջերուներ, վայրի արջեր եւ ուրիշ տեսակ կ'ենդանիներ կային: Բողոքուողը ազատ էր ուզած կենդանիները որսալ եւ ատնել տանիլ:

Ինչպէս տեսածք ամէն նոր զբօսանք իր այժմէութիւնը կորսնցուց, բայց կառք վազցնելը միշտ սիրելի մնաց, մանաւանդ այն ատեն Կերք ըրիստոնէայ կայսրերը գերիներու միջեւ կուռները արդիւնեցին:

Կառք վազցնելու փորձը ընդհանրապէս երկու, երեք եւ չորս ձերի կը բողոքանար, որոնք թեթեւ կառքի մը կը լծուէին:

Ահաւասիկ շատ համառօտ նկարագրութիւնը հոռոմէական խողերուն ընթերցողը անշուշտ պիտի դիտէ այն անօրինակ սէրը զոր Հոռոմայեցի ունէին արիւնալից տեսարաններու մասին, բայց միեւնոյն ատեն ալ պէտք է դիտանալ թէ ճիշդ այդ վայրաք հակումները ու արիւնալից հանդէսները եղան զքրիստոս պատճառներէն մէկը Հոռոմէական Կայսրութեան քայքայման:

ՇԱԽԱՐԾ ՔՐԻՍՏԵԱՆ

ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ԼԱՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Կը Համակերպենք ընկերային միջավայրին՝ ինչպէս որ Ֆիզիքականին: Մտային եւ Ֆիզիքական գործունէութիւնները կը ձգտին անհատը ենթարկել ամենանպաստաւոր բարեփոխութեան՝ յարմարուելու Համար իր միջավայրին: Ընդհանրապէս, անհատի մը Համար դիւրին չէ իր պատկանած խրմուակէն բարձրանալ եւ իր ցանկացած դիրքին Հասնիլ, որովհետեւ ամէն մէկը կ'ուզէ տիրել, հրամայել, գիտնալ եւ վայելել: Եւ այսպէս, տեւականօրէն, մղում եւ բաղձանք կը զգայ՝ Հասնելու Համար Հարստութեան եւ փառքի, որքան ալ անտարբեր ըլլայ իր շրջանակը եւ միանգամայն աննպաստ իր պայմանները: Իր փափաքները իրագործելու Համար:

Գիտակցութիւնը կը Հանդուրժէ ընկերային միջավայրը՝ միայն Համակերպելով անոր: Համակերպութեան ձեւը կախում ունի անհատին կազմուածքէն: Կը Համակերպինք միջավայրին կա՛մ զայն նուաճելով եւ կա՛մ անկէ փախուստ առլով, երբեմն ալ անկարելի կ'ըլլայ յարմարուիլ:

Մարդկային դիրքը Հանդէպ իր նմաններուն եւ աշխարհին, անընդհատ պայքար մըն է: Մտայնութիւնը կը փոխարինէ միջավայրին թշնամական ճիւղով մը, ուղղուած նոյն միջավայրին. եւ այսպէս կը զարգանայ նաեւ խորագիտութիւնը եւ իմացականութիւնը, ինչպէս եւ կամաւոր ուշադրութիւնը, գիտնալու եւ սորվելու փափաքը եւ գործելու կամքը:

Տիրելու բաղձանքը, որ զանազան կերպարանք կը ստանայ մարդու եւ միջավայրի Համեմատ, ամենամեծ դիպուածներու ներշնչողն է: Այդ բաղձանքն էք, որ Պատտէորին տաշխորդեց ղէպի բժշկական բարեշրջութիւնը, Նապոլէոնին՝ մեծ տիրապետութեան մը կառուցումը, Այնշտայնին՝ տիեզերական ստեղծագործութիւնը: Տիրելու նոյն բաղձանքն է, որ ներկայ աւսգլաները կը մղէ գողութեան, ոճրագործութեան, ընկերային, տնտեսական եւ էլիմտական շահատակութեանց, ինչպէս եւ կը հիմնէ հիւանդանոցներ, տարբալուծարաններ, Համալսարաններ եւ եկեղեցիներ: Այլ խօսքով՝ մարդը կը մղէ կա՛մ ղէպի յաղտութիւնը եւ կա՛մ ղէպի մահը, երբեմն ղէպի դուրսգաղտութիւնը կա՛մ ոճրագործութիւնը, բայց երբեք ղէպի երջանկութիւնը:

Միջավայրին Համակերպելու երկրորդ ձեւը փախուստն է. կան շատեր, որ կը լքեն պայքարը եւ զիջելով իրենց դիրքը, որ այլեւս անպէտք է, կը վերածուին պաշտօնեայի կա՛մ գործաւորի, ու կ'ըլլան նաեւ ընչազուրկ: Կան ուրիշներ որ կ'ամփոփուին իրենք իրենց մէջ, կա՛մ միաժամանակ, գոնէ մասամբ մը, յարմարի միջավայրին եւ նոյնիսկ յաղթահարել խոչընդոտները շնորհիւ իրենց բարձր իմացականութեան, առանց երբեք տայքարելու: Ուրիշներ կը մոռնան նոյնիսկ միջավայրը, անընդհատ գործի պատասխանով, եւ անոնք որոնք Հարկադրուած են տեւական գործունէութեան, կը յարմարին որեւէ դիպուածի: Օրինակ, մայրը կը կորսնցնէ իր զաւակը եւ ունի խնամքի կարօտ ուրիշ զաւակներ, բայց իր ցաւն իսկ յիշելու ժամանակ չունենար:

Գործը ալքուէն եւ մորֆինէն աւելի աղդու միջոց մըն է, Համակերպելու Համար միջավայրի ներհակ կացութեանց:

Սրբեմն անհատներ իրենց կեանքը ապարդիւն կ'անցնեն խանդավառուած Հպարտութեան, առողջութեան եւ երջանկութեան երազներով: Յոյսը եւ եւրպաները զօրաւոր միջոցներ են՝ Համակերպելու Համար միջավայրին: Յոյսը սնունդ կուտայ գործին, եւ ճիշտ ասոր Համար է, որ Քրիստոնէութիւնը զայն կ'ընդունի իբրեւ մեծ արտաքինութիւն մը: Յոյսը անհատի մը ամենահզօր միջոցներէն մէկն է, Հանդուրժելու Համար աննպաստ միջավայրի մը: Սէ, վեր-

ջապէս, կարելի է համակերպել միջավայրին իբր հետեւանք սովորութեան:

Յաւը շատ աւելի շուտ կը մոռցուի քան երջանկութիւնը, իսկ անդոր-
ծութիւնը կը կրկնապատկէ կեանքի բոլոր տանջանքները: Մեծ համաճարակ
մը, որ վտանգաւոր յեղաշրջումը բերած է իրեն հետ՝ ծուլութիւնն է:

Կան բազմաթիւ անձինք, որոնք երբեք չեն համակերպեր իրենց ընկերու-
թեան, որոնց կարգին կը զտնուին հողիով տկարները, որ իրենց համար տեղ
մը չեն կրնար գտնել այս արդիական ընկերութեան մէջ, նոյնիսկ մասնաւոր
բապէս իրենց համար կաւուցուած հաստատութեանց մէջ:

Բաղմաթիւ քաղաքներ կը ծնին վատասերած կամ ոճրագործ հայ-
րերէն, որոնք արդէ միջավայրին մէջ կը զարդացնեն իրենց մարմինը եւ միտ-
քը եւ սակայն անմիջապէս չեն կրնար որդեգրել բնականոն կեանքը. եւ այդ-
պիսով կը կարծեն բանտի բնակչութիւնը եւ կամ կ'ապրին գողութեամբ եւ
միտրապանակութեամբ: Այս մարդիկը արդիւնաբերական քաղաքակրթու-
թեամբ աղէտաբեր եւ անպատասխանատու զոհերն են, ինչպէս են նա'ել ար-
դէ դպրոցներու մէջ կրթուած մանուկները, որոնց դաստիարակները կ'ան-
տեսեն մտային կեդրոնացման եւ բարոյական կարգապահութեան ճարտար
ջանքերու անհրաժեշտութիւնը: Եւ երբ այսպիսիները, յետոյ, աշխարհի ան-
տարբերութեան, բարոյական եւ նիւթական ընդդիմութեան հանդիպելով, կը
ջախիջախուին, այլեւս անկարող կ'ըլլան համակերպելու պատահածին ու
կ'ընթերեն փախուստի ճամբան, եւ կամ կը դիմեն օգնութեան՝ խնդրելով ի-
րենց պատասխարումը:

Անոնք են որ անյաջողութեան պարագային, ընկնելով գերագոյն տաղան-
պի մը մէջ, կը նախընտրեն ոճրագործութիւնը կամ ինքնասպանութիւնը:

Ուժեղ եւ կորովի երիտասարդներ, որոնք դուրի են ջրային տակունտ-
թենէ, կը վարանին կեանքի պայքարը մղելու, ինչպէս կը պահանջէ նոր դաս-
րաշրջանը, անոնց յաճախ կը տեսնենք ճգնաժամային դրութեան մէջ, որ օգ-
նութիւն եւ սնունդ կը թախանձեն իրենց ծերուկ ծնողներէն: Միտրապարտ
միջոցներով ձեռք բերուած արդիւնքները կամ ծայրայեղ շքուորութիւնը ան-
կարելի կը դարձնեն նոր աշխարհի մէջ որոշ տեղ մը դրուելու:

Երբեմն կեանքի որոշ ձեւերը անհատին կ'առաջնորդեն ուղղակի դէպի
անկումը: Աշխարհի մէջ գոյութիւն ունին շատ աղէտաբեր պայմաններ,
ինչպէս տաք եւ խոնաւ կլիման սպիտակամորթներու համար:

Կրնանք, դործի եւ պայքարի միջոցով, յարմարիլ ալքատութեան, ան-
հանգստութեան, բարոյական տանջանքներու, ինչպէս եւ յեղափոխութիւն-
ներու ու պատերազմներու աւերումներուն առանց այլատրուելու, բայց չենք
կրնար վարժուիլ ծայրայեղ շքուորութեան կամ բարդաւաճումին. ծայրա-
յեղ շքուորութիւնը մեզ կը տանի, անողոքելի կերպով, դէպի ցեղային տը-
կարուցումը: Նոյնը կը պատահի հարստութեանը, երբ իրենց տէրերը դուրի
են պատասխանատուութենէ: Բայց եղած են ընտանիքներ, որոնք երկար սա-
րիներ տիրացեր են դրամի եւ ազդեցութեան, որոնց շնորհիւ մտացեր են
միշտ ուժեղ եւ ինքնավստահ: Սակայն այն տանները դրամը կը հայթայ-
թուէր հողերու տիրացումով, որու համար անհրաժեշտ էին պայքարը, ան-
խոնջ աշխատանքը եւ յարատեւ ջանքը:

Այս օրերուն հարստութիւնը իրեն հետ ոչ մէկ պարտականութիւն կը
բերէ եթէ ոչ մարդկային տկարացումը: Նոյնքան վտանգաւոր է անգործու-
թիւնը առանց հարստութեան:

Ո՛չ շարժապատկերը, համերգները, ձայնասփիւռը, ինքնաշարժը, ո՛չ
իսկ մարզանքը կրնան փոխարինել մտային աշխատանքին կամ արդիւնաւոր

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆԹԱՆԱԿԸ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԵՐԳԻՆ ՄԷՋ

Գրեց՝ ԶԻԹՈՒՆԻ

Երէկ, Ուրբաթ, 5 Յուլիս, Փարիզի ամենէն մեծ սրահին (5000 հոգի պարփակող երաժշտասրահին՝ «Փալէ տը Շայնօթի բեմին վրայ») մէջ, Հայը ապրեցաւ իր ամենէն պատմական օրերէն մէկը, «Սիլիամ - Կոնիստան» երգ-չարուճրի նախածնունդը:

Երեսկայեցէք, թէ Հինգ Հազարնոց ամենազգի բազմութեան մը տասնեակ Հազար աչքերուն առջեւ ի՞նչ տկնապարար պատկեր կը պարզուէր, երբ լայն վարագոյրը կը բացուէր՝ հոգեկան մեծ վայելք մը բմբուխնել առաւ Համար մեզի:

Որպէսզի ներկայ շեղողներու վայելքը եւս լիակատար ըլլայ՝ պէտք է շեշտենք հետեւեալը:

Երեկոյթի առաջին ու երկրորդ նիւթերը երգուեցան երկու աւտորիական տարբեր խումբերէ: Առաջինը՝ երեսնեակ մը երգչներով, երկրորդը՝ երկվեցեակ մը: Երկուքն ալ երկսես, երկուքն ալ ոտից ցլուխ սեփ-սեւ տարազով, զոյգ մը մանազէտ երաժիշտ-փրոֆէսէօրներու ղեկավարութեան տակ: Երկու խումբերուն կողմէ ի՞նչ մեծ ջանք ու զբաժ ծախսուած էր՝ Հասկնալի է: Պետութիւն է Աւտորիա: Միջնադարին երաժշտութեան աւանդական երկիրը:

Երրորդ կարգը՝ Հայերս էինք: Երբ վարագոյրը ծանրօրէն վեր բարձրացաւ, խօսեակին պարագայիկան բացատրութիւններէն ետք, ծափերու տեղատարարփր պոսթկաց: Մեր աչքերը պարարող անճառելի տեսարն մը՝ բեմին վրայ՝ դամեց տասը Հազար աչքեր: Կարծէք ձիւնածաղիկներու կամ ճերմակ շուշաններու պարտէզ մը բուսած էր՝ ճերմակ շապիկով Հայուհիներէ, լայն բեմին մէկ ծայրէն միւսը, որոնց դորշ տերեւները կը կազմէին իրենց ետեւ կանգնած այր երգչներու շարքերը: Ի՞նչ սրտապարար տեսարան, - Հայկական երկսես խումբն էր բեմին վրայ, երիտասարդ տաղանդաւոր Կարպիս Ափրիկեանի ղեկավարութեամբ:

Երկարատեւ թնշացին ծափերը ութ կտոր Հայունէն եւ կրօնարուի բազմամայն երգերու ընթացքին: Ոսկեդրուազ խորքին վրայ՝ երգեհոնին աջն ու ձախը՝ առկախ ամենազգի ազգային արջուցներու կարգին կը փայլէր նաեւ Հայկականը: Եթէ ան լրիւ չէր երևար, անոր ակիշին մէջ խորոված ազգը սակայն, ահա կը շողար: Ներկայ Հայերս, արդար փառքով չէ՞ր որ դունացում կը գտնէինք, մեր ազգային անկորնչելի մշակոյթին շնորհիւ: Մարմնով մեզ անճիտել ուզող մահկերպ արգեօք ներկայ աչք մը ունէ՞ր այդ միջնադարին մեծ փառաստօնին: Մարմինը կորնչական է, բայց հոգին՝ անմահ: Երէկ ալ, այսօր ալ, վա՛ղն ալ:

Ես չեմ մտնէր մանրամասնութիւններէ մէջ: Կրնայ ըսուել՝ թէ Հայ երգ-

զործունէութեան:

Ինչ շա՛տ հեռու ենք լուծելու Համար արդի ընկերութեան ամենավատնագուտը խնդրել, որ է գրադումի պահասը: Այս հարցը կարելի է լուծել միայն բարոյական եւ ընկերային յեղափոխութեան գինով: Սակայն, առ այժմ, անչա՛ն տկար ենք պայքարելու ծուլութեան դէմ, ինչպէս անկարող ենք կռուելու խլիբիի եւ մտային Հիւանդութեանց դէմ:

ՏԻՔՔ. ԱԼԻՔՍԻՍ ԳԱՆԵՂ

Սպան. քարգմանեց վ. Թ. Ա.

լախումբը... կատարեալ չէր: Կամ կրնար... աւելին ընել: Թերեւս ըսողներ
 ըլլան, որ միւս ազգերու խումբերն ու մեղեդիները... աւելի լաւ էին: Վի-
 ճելի կէտերը, հոս, իմ աչքին կը չբանան: Զմայելի կապոյտ ծովերու եւ
 ովկիանոսներու կամ բարձրաւայաց սարերու վրայ ծագող բարի արեւը որքա՞ն
 տղեղ բաներու ալ վրայ կը թափէ իր շողերը: Մինչ մեր գեւարները տես-
 նենք ու դնահատենք՝ օտարմերու հետ: Այդքան հազարաւոր դոս ծափերէն
 մեծագոյն մասը՝ օտար ալլազան քաղաքակիրթ-քրիստոնեայ մեղքերէ՛ էր որ
 կը թռչէին, կը թնդացնէին թատրոնին կամարներն ու կողմնամասերը, ներ-
 կայ բերաւոր երկսեռ երաժշտասէրներուն սիրտերն ու հոգիները: Ու գրի-
 տէ՞ք, թէ այդ մէկ իրիկունան մար մտնող արեւին հետ՝ քանի՛-քանի հազար
 օտար միտքեր, որոնք ցարդ հայուն ինչ ըլլան անգամ չէին գիտեր, անկատ-
 կած, - կարեւոր չափով մը ճանչցան հայ ազգն ու իր դարաւոր մշակոյթը,
 կրօնական լարերու վրայ, քանի որ համաշխարհային այդ երգատօնը կազ-
 մակերպուած էր մի միայն կրօնական սրբազան երգեցողութեան դրօշին տակ:

Թող մեզմէ աւելի՛ խայտան, ի տես այս սրբազան հայ երգի յաջողու-
 թեան, բոլոր անոնք՝ որ ոչինչով ճամբայ ելան, անհաւատալի կարճ ժամա-
 նակի մը մէջ մարդեցին, կարգի բերին, բեմի վրայ հանեցին հայ երկսեռ
 երգչախումբը եւ ճշմարիտ պարծանքի իրաւունքով պանծացուցին տղերը:
 Ատանց ի վրու՛ն՝ մոռնալու չէ անունը գերյարգելի Հայր Ամատունիին, որ
 ամֆն ճիշդ թափած ու յաջողած էր իր մեծնարկին մէջ, իրեն գործօն աջա-
 կից ունենալով Տոքթ. Արամ Ըննճեան, Պր. Գրիգոր Աջամեան եւ խումբ մը
 անձնուէր հայրենակիցներ: Եւ ամէնուհ մեծնարկից՝ մեր պատուական հայ
 ժողովուրդը, որ այս կարգի ամէն գործի համար չէ՛ խնայած իր համեստ
 լումաներ: «Կաթիլ-կաթիլ՝ լին կ'ըլլայ, կը հոտի կ'երթայ» ծով կ'ըլլայ:

Ատանց այդ ժողովրդական կայլակներուն՝ ոչ նախաձեռնութիւնը կը
 պատկուէր, ոչ առանց դրամի - եւ բաւական կոկիկ դումարի - խումբը կը
 տեսնուէր, բեմի վրայ կրնար հանդէս դալ:

Մեր անվերապահ ծափերը՝ ուրիմն՝ այդ գեղեցիկ միջազգային փառա-
 տօնը ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՂ ԸՆԵՂ կրցողներուն:

Այս ազգը երբեք չի՛ մեռնիր:
 Հայը մի՛շտ ներկայ է. միշտ անմահ ու խօսուն:

Բ Ա Ց Ա Ռ Ի Կ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ-ՊՐԱՎՇԱՆՈՒԷՍ

ՆԱԽԱՍԱՐԴԻ Կ-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ ԱՌԹԻԻ

ԴՈԿՏԵՄԲԵՐ 19 ՇԱՐԱԹ ԺԱՍԸ 21ԻՆ

Մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի
 Ե. Թուրքեանի, Ա. Քէչեանի եւ Զ. Սիւսեանի կողմէ գրուած

ԿԸՐԼ ՍԿԵՈՒՏ

Պարտաւայ կեանքէ առնուած իրատ քրքջայիք
 կատակերգութիւնը, դեկլամատիքեամբ կարօ Գալիկեանի
 եւ մասնակցութեամբ Տիկ. Ազնիւ խրատեանի եւ
 Գաղութիս սիրուած ումերուն:

ԺԱՆ ԱԼՄՈՒԻԵԱՆ - ՅՕՐԻՆՈՂ ԵՒ ԽՄԲԱԿԱՐ

Իր ստեղծագործութեանց առաջին նուագահանդէսը տեղի ունեցաւ 14 Սեպտեմբերին, թուական մը, որ յիշատակելի պիտի մնայ անոնց համար, որոնք ներկայ էին այն հանդէսին:

Չափազանցութիւն չէ եթէ ըսնէք, որ բացականքը զրկուեցան հողեկան մեծ հաճոյքէ մը: Արովհետեւ հանդէսը բացատրիկ էր յայտադրով, բացատրիկ էր երեւոյթով, բացատրիկ էր իր կազմակերպութեամբ եւ յաջողութեամբ, մահաւանդ կարգապահութեամբ եւ լրջութեամբ:

Մենք այն տպաւորութիւնն ունինք, որ ներկաներու մեծամասնութիւնը եկած էր պարզ հեաքըքրութեան համար, ոմանք ալ հայկական միջավայրի մը մէջ գտնուելու սովորութեամբ եւ կամ բարեկամական կազմերով, բայց մեր երիտասարդ արուեստագէտը մեզի զգացնել տուաւ, որ մեր ներկայութիւնը ոչ թէ պատահական պէտք էր ըլլար, այլ պարտաւորիչ:

Թող թոյլ տրուի մեզ մասնանշիկ երեւոյթ մը, որ հաւանաբար անշմարտացի է:

Երեւոյթը այն էր, թէ ինչպէս արուեստագէտին խումբ մը ընկերները իրենց անշահախնդիր տնտեսութիւնը բերած էին հանդէսին յաջողութեան: Արախտայիչ երեւոյթ մը, որ հաղտադէպ է մեր հասարակական կեանքի մէջ: Անոնք արժանի են մեր անվերապահ դնահատանքին, այս օրինակելի կեց-աւածքին համար:

Յայտադիրը կազմուած էր հետեւեալ ձևով.

Ա.

Հայկական շարք (դաշնամուրի համար)

- 1.- Ներածութիւն, 2.- Պար քիւ 1, 3.- Գիշերային, 4.- Պար քիւ 2, 5.- Երգապար (Տոնոսո):

Լուրջ ստեղծագործութիւն մը ոչ միայն խորքով, այլ նաեւ արհեստագիտութեամբ (թեքնիքայէտ) փրթին: Այլմուխեան կրցած է յաջողապէս հաշտեցնել եւրոպական իմաստով երաժշտութիւնը հայկական նուրբ եւ զգայուն մեղեդիները, որոնք շնչուած են պարերու, մանաւանդ շրջապարին մէջ: Ստեղծագործութեան այս շարքը ունեցաւ իր արժանի թարգմանը, բանձինս Անթոնամ Ահարոնեանի: Ուրիշ ատիթներով երկար գրած ենք մեր այս շնորհալի արուեստագիտագէտի մասին: Այլեւս ան դարձած է քաղաքիս նախամեծար դաշնակահարուհին. իրեն դերասանուած է արժանաւորապէս մեզ ծանօթացնելու հայկական նոր արժէքներու ստեղծագործութիւնները: Հոս տեղիմ է յիշել որ Սեպտ 12ին՝ տեղափոխ ազգային ռատիոկայանէն, նուագեց հայ հեղինակներու գործերը՝ ուր նկատելի էր թեքնիքի յառաջդիմութիւն եւ երաժշտական լրբունումի լաւելի հասունութիւն:

Բ.

- 1.- Կ'անձրեւէ (Պօք՝ Է. Բախիէթթա), 2.- Գիշերային (Պօք՝ Լ. Բարլէթթա), 3.- Նաւալի Մաւաբը (Պօք՝ Թումանեանի), 4.- Մաղկաւէտ Գաշտը (Պօք՝ Գ. Վարուժան):

Մեներգներ, Ամէլիա Պազան, դաշնակի ընկերակցութեամբ:

Ըստ մեզի, քայտադրին ամենախաջող մասն է՝ ուր Այլմուխեան կը յայտնաբերէ յորինողի բացատրիկ կարողութիւնը: Կրցած է թափանցել բանաստեղծին միտքը, մասնակիչ ըլլալով անոր ապրումներուն եւ յուզումներուն, ստեղծելով իւրաքանչիւր բանաստեղծութեան յատուկ ոճը: Կարուստ ներդաշնագրութեմ է պահելով հասարակչութիւնը երգին եւ դաշնամուրին միջեւ:

Այս աշխատանքը առաւելագոյն զգալի է, երբ երզնուհին օտարաբառ երգերէն վերջը, անցառ հայկականին:

Հոս նկատելի է, որ Ալմուխեան կրցած է եւրոպականին տալ եւրոպական ոճ, շեշտ եւ գունաւորումներ, ինչպէս ըրած է հայկական երգերուն, որոնց գանազանութիւնը շեշտակորէն զգալի է նոյնիսկ օտարներուն:

Ամալիա Պազան արժանացաւ մեծ դնտահատանքի: Ան երզնուհի մըն է բացառիկ ձիւրքերով եւ օժտուած բոլոր կարելիութիւններով: Ունի յստակ առօգանութիւն, զգայնութիւն եւ ձայնական ելեւէջներու արուեստագիտական արտայայտութեան ձեւերը եւ գաղտնիքները:

Գ.

Հ Ա Մ Ե Ր Գ Ն Ե Ր

1.- Գարնամայիմ Զեփիւմներ (Պօք՝ Պարզեւ Հրալրի, (Մեներզողներ՝ Ծ. Թովմասեան եւ Վ. Պերպէրեան), 2.- Քամերիկ (Պօք՝ Գ. Վարուժան) և (Մեներզողներ՝ Ծ. Թովմասեան եւ Է. Մորալէս, Վ. Պերպէրեան, Պարիկ Եիրաբեան եւ Ա. Քասարո), 3.- Հայրենիքիս (Պօք՝ Ա. Մուրատեան), (Մեներզողներ՝ Ե. Զրնազեան եւ Ա. Քասարո):

Երզնայտուժը բաղկացած էր յիսուն երկուսն անձերէ, որոնցմէ 38 օտարներ Մին: Այս պարագան երիտասարդ արուեստագէտը կ'արդարացնէ հայկական բացառիկ ձայներու չզայտութեամբ: Սակայն օտար ուժերու օժանդակութիւնը ունեցաւ իր անպատեհութիւնը, մեր լեզուի պատճառով: Օտար երգիչները ստիպուած էին իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացնել ոչ յայնքան ղեկավարի նշաններուն սրբան մեր բառերու առաջանութեան եւ հնչումներուն:

Այսու հանդերձ համերգները ոչինչ կորսնցուցին իրենց հմտութիւն, հասարակութիւնը պահելով նոյն խանդավառութեան մէջ:

Ալմուխեան որքան որ կը հետեւի արդիական երաժշտական դասընթացներու, ինչ որ բնական է, բայց ան գաստական եւ վիպական խանուածքով արուեստագէտ մըն է:

Իր ստեղծագործութիւններէն կ'եզրակացնենք, որ մեր Հեղինակ-խմբավար ինքնուրուպ է, գերծ միանգամայն օտար ճաշակի ջմահանոյցներէ եւ արդիական ձգտումներու կաշկանդումներէ, որոնց եթէ փորձութիւնն ունենայ անթարկուելու, կը գտնայ պարզ արհեստակից մը, կաղապարուած օտար մտայնութեամբ եւ օտար ճաշակով, կորսնցնելով իր ինքնութիւնը:

Այս պատճառով իր համերգները գրաւիչ են, հասկնալի եւ ազգային հպեքանութեամբ, ինչ որ սկզբունքն է մեր մեծ Գոմիտասի, որ կ'ըսէ Վարդ Բնարձի յառաջարանին մէջ.

«Հոգ տարինք, որ պահենք ինքնուրոյն րնաւորութիւն անեցող եւ դուռ ազգային դրոշմ կրող հայ ոճը եւ ոգին»:

Վերջացնելով մեր խօսքը ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ մեր երիտասարդ Հեղինակը ուղիղ եւ հաստատ ճամբու վրայ է իրբեւ ինքնուրուպ հայ արուեստագէտ մը, որ պիտակ է իր կոյտմին, գժուարութեանց, բայց նա կորովի է ձգտելու կապակցութեան:

Օգտուելով այս բարեպատեհ առիթէն, աւելորդ չենք համարեր թելադրանք մը քնել, որ, կ'ենթադրենք, բոլորիս փափաքն է:

Մենք ունինք ծանօթ եւ շնորհալի արուեստագիտուհի մը յանձինս Օրս Ալիսիա Թէրզեանի: Որքան հաճելի պիտի ըլլար, եթէ միասնաբար կազմակերպէին նուագահանդէս մը, բացառաբար իրենց ստեղծագործութիւններով եւ քաղաքիս լաւագոյն ուժերու, ակադեմիայով:

ՀԱՅԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԵԱՐԺԱՊԱՏԿԵՐԸ 1957ԻՆ

Հայկական շարժապատկերի արուեստի համար 1956 թիւը բեղմնաւոր տարի եղաւ: Արտադրուեցին հինգ գեղարուեստական կինոնկարներ — «Մեծ պարտէզի արահետով», «Պատուի համար», «Սիրան է երգում», «Յովազաճորի գերիները», «ԵՍԵՐ քեզ հետ են ընկերներդ» եւ «Դարեր ու տարիներ» գեղարուեստական վաւերագրային նկարը, որը պատկերում է Ս. Հայաստանի չքնազ բնութիւնը, նրա գեղեցկաշէն քաղաքներն ու ավանները, նրա արդիւնաբերութիւնը, գիւղատնտեսութիւնը, մշակոյթն ու արուեստը եւ նրա մարդկանց կեանքն ու աշխատանքային աւօրեան: Դրանցից զատ, կինոստուդիան սուեց նաեւ մեր մեծ բանաստեղծ Ա. Իսահակեանի ութսունամեայ յորելեանին նրբերուած մի գեղեցիկ կինոակնարկ եւ մի կինոակնարկ եւս, որը պատկերում է 1956 թուի Յունիսի կայացած Հայկական արուեստի ու գրականութեան առնօրեակը Մոսկուայում:

1957 թուի սկիզբից կինոստուդիան արդէն ձեռնամուխ է եղել ընթացիկ տարուան համար նախատեսուած կինոնկարների արտադրութեանը: Արդէն սկսուել են «Կալօ» Ֆիլմի նկարահանումները: Այդ նկարը պատկերում է ցարական դատան բռնակալութեան դէմ յեղափոխական պայքարի տարիներին Կամոյի (Սիմոն Տէր Պետրոսեանի), այդ անվեհեր ու աննկուն յեղափոխականի առասպելական սրբազործութիւնները: Բազմաառանձեակ գրքեր են զբրուած Կամոյի մասին. բազմաթիւ պիէսներ են գրուած, որոնք բեմադրուած են շատ թատրոններում: Անհնարին է մի կինոնկարում ընդգրկել Կամոյի ողջ հերոսական կեանքը, եւ բնական է որ նկարահանուող Ֆիլմը կ'արտացոյլ նրա կեանքի համար քնորոշ դրուադներ միայն:

Երկրորդ Ֆիլմը, որի նկարահանումները նոյնպէս սկսուած են, դա «Մօր սիրտն է»: Մարիամի երիտասարդ սովունուն 1921 թուին կուլակները գաւաղաբար սպանում են: Նորածին մանուկը գրկին, վաղաժամ այրիանում է նա: Մայրական իր ջերմ սիրտը, իր դուռանքները, իր ողջ կեանքը նա նրբերում է իր որդուն: Յանուն իր գաւկի անխոռով կեանքի ու անդորրութեան, նա հրաժարում է կրկին ընտանիք կազմելու մտքից, հրաժարում է իր երջանկութիւնից եւ հազար ու մի գրկանքներ կրելով, զոհաբերելով իր ջահելութիւնը, մեծացնում եւ բարձրադոյն ուսում է տալիս որդուն: Մօր անչափ զորովազուծ լինելուց երես տասն որդին դառնում է անխիղճ ու եսամոլ: Արդէն մասնազէտ դարձած եւ հեռուոր մի քաղաքում իր համար բարեկեցիկ կեանք ստեղծած որդին լքում ու մոռացութեան է տալիս մօրը: Վերջին խաբուսիկ յոյսերին կտաշած մայրը մեկնում է որդու մօտ, սակայն զգալով, որ որդին ու նրա կինը իրեն դիտում են որպէս անախորժ մի բնու, որ նրանց կոշտացած սրտում ջերմութեան նշոյլ իսկ չկայ տարբախառ մօր նկատմամբ, նա արդեն ճերմակահեր, յուսակտուր ու վշտաբեկ, վերադառնում է, որ սփոփանք գտնի այն գործարանի մարդկանց ջերմ ու սրտացաւ միջավայրում, որտեղ նա աշխատել ու սիրուել է տասնամեակներ շարունակ:

Երրորդ Ֆիլմն է — «Ո՛ւմն է ծայտում կեանքը», որը վերապատկերում է Հայաստանի բանուոր դասակարգի հնազոյն ջոկատի, մեր պղնձահանքերի մարդկանց խանդավառ աշխատանքը: Հանքերը եկած երիտասարդ ինժեներ Լեւոնը լեռնադործների հրաշալի կոլեկտիւում, առողջուած նրանց խանդավառութեամբ, իր գիտութիւնն ու երիտասարդական եռանդը ի սպաս դնելով, նրանց հետ միասին պայքարի է ելնում՝ նոր հարուստ Հանքեր յայտնաբերելու յանուն ժողովրդի եւ Հայրենիքի բարօրութեան, եւ աշխատանքային այդ բերկրանքի մէջ դառնում է իր անձնական երջանկութիւնը:

Այս տարուան դարնանը, երբ հայկական լեռնայնաբնակ իր ծաղկի կրկին, երբ հեղբայրային մեր Լոռին կը հաղնի երկններանդ ծաղիկներէ ծիրանին, Լալուարի չքնաղազող լանջերին, կինոստուղիան կը սկսի նկարահանել Վ. Միրաքեանի «Ալաուարի արածը»: Էկրանի վրայ կը վերակենդանան հայ շինականի վաստակի եւ ունեցուածքի պաշտպան իւրիժներէ ազաթին դերի մեր աւանդական Աւազ որսկանը, բէկիրին ա՛ն ու սարսափ պատճառող վրէժառու Կարօն եւ Ալվարդը կրակացայտ սիրով: Այդ Փիլմը կը լինի դունաւոր եւ յառաջնութեամբ հայկական մեղեդիներով:

Կինոստուղիան ենթադրում է այս տարուան ընթացքում նկարահանել հերթական մի կինոհամերգ, օգտագործելով յատկապէս Ալ. Սպենդիարեանի անուան օպերայի ու բալետի պետական ակադեմիկ թատրոնում բեմադրուած մեր ազգային օպերաներէց — «Ալմաստից», «Անուշից», «Արշակ Զրդից», «Իսաւրիթ բէկից», «Մեհան» բալետից եւայլն, առանձին հասուածներ, ըստ որում հանդէս բերելով մեր օպերային արուեստի լաւագոյն կատարողներին:

Ստուղիան պատրաստուած է այս տարի սկսել նաեւ մեր արձակագիր Զր. Քոչարի դրած «Հիւսիսային Միածան» կինոսնարիոյի նկարահանումները: Այդ Փիլմը պիտի պատկերի հայ ժողովրդի պատմական անցեալի նշանակալից դրուադներէց մէկը, նրա պայքարը եւ ուսուական բանակի օգնութեամբ ազատագրումը պարսկական տիրակալութեան լծից 1825-29 թուականներին: Այդ կինոնկարում հանդէս կուզան բազմաթիւ պատմական անաստուծութիւններ, Յ. Արովհանը, առկաւին երիտասարդ հասակում, Ներսէս Աշտարակեացին, որը ողբնչում էր այդ ազատագրական պայքարը, ուսու նշանաւոր դրող Գրիգորիդովը, շատ անուանի զօրավարներ եւ որ զլիսաւորն է, ինքը՝ իր ազատութեան համար հերոսաբար մարանչող հայ ժողովուրդը:

Այդ բոլորից բացի, ընթացիկ տարում ստուղիան կը նկարահանի իր պարբերական տասնօրեայ կինոֆուլանները եւ մի շարք կինոակնարկներ:

Մ. ԴԱՆԹԻԱՆ

Ո՛Ձ ԹԵ ԴՊՐՈՑ ՄԸ, Ո՛Ձ ԹԵ ԿԱՅԱՌ ՄԸ, ԱՅԼ... ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԸ

"Մասնա" մեր բարեկամ ձորն Մարտիկեանն մասին կը գրէ--

Ազգի մը բարի համբաւին տարածման կը ստատարեն, մեծապէս, իր եկեղեցիները, դպրոցները, մշակութային հաստատութիւնները կամ կաճառները: Արդ, մի՛ զարմանաք, եթէ ըսենք՝ թէ հայ ազգին բարի համբաւը կը տարածէ — Ման Փրանչիստոյի մէջ — ո՛չ թէ դպրոց մը, կամ կաճառ մը, այլ... ճաշարան մը, որուն անունն է «Օմար Սայեամ», եւ որուն սէրն ու անօրէնն է Պր. ձորն Մարտիկեան: Այդ ճաշարանը կը յաճախեն պետական առաջնակարգ դէմքեր, գրողներ, ամերիկացի, եւրոպացի, ասիացի եւ ասիականացի: Մարտիկեան ասոնց կը ծանօթացնէ հայ ազգը, կը յիշեցնէ անլոյծ մնացած դատը: Համայնարհային երկրորդ պատերազմէն յետոյ՝ Մարտիկեան եղաւ զբլիսաւոր աշխատակիցը այն Յանձնախումբին, որ տեղահան եւ անտէր հայերը փոխադրեց Ամերիկա:

Մարտիկեան եղաւ նաեւ... դրող: Այն կերպով՝ որով կը պատրաստէ իր համեղ կերակուրները, զրեց նաեւ «Ամերիկայի երգը»: Այդ երգով եւ, երախտագիտութիւն յայտնելով հանդերձ իր երկրորդ հայրենիքին, Ամերիկայի, կը ծանօթացնէ, դարձեալ, եւ այս անգամ հանուր աշխարհի, հայութիւնը եւ հայութեան դատը: Անսովոր մարգ է ձորն Մարտիկեան:

Ս Կ Ա Ո Ւ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

ԳԻՏԵԼԻԲ 2.— Տարրական հմտութիւն մտխմակամ դարմանի եւ վիրակապերու: Այսեմքն, գիտնալ դարմանը տանիլ մուտքուսի, սուրաքնկումի եւ սակրախտումի, մորթի պատառումքի, այրումքի եւ խաշումքի: Յայց տալ վիրակապ մը կրնալ եղանակները եւ գործածութիւնը եռանկիւմ եւ երակասեզմ վիրակապերու:

Սկառուները նախնական դարմանի հետեւելով եւ ապազային ալ ըստ բաւականի տեղեակ ըլլալով կարգ մը օգտակար գիտելիքներու, պէտք չէ երբեք այն տպաւորութիւնը ստանան, թէ իրենք կէս մը բժիշկ դարձած են եւ կամ թէ անոր գերը պիտի կատարեն: Նախնական դարմանի գիտելիքը կենսական է անոր համար որ հիւանդութեան, արկածի եւ այլ գէպքերու առթիւ, որոնք խոտ յաճախողէպ են, մարդ բժիշկ մը դանելու հնարաւորութիւնը չունենոր. ժամաւորաբար այն աստի, երբ սկառուները գիտերէ եւ քաղաքներէ հեռու լեռան մը կողին կամ դաշտին մէջ կը դառնուին, այնպէս որ, սեւէ գէպքի մը պահուն անհրաժեշտ եւ կենսական նշանակութիւն ունի նախնական դարման մը տանիլ արկածեալին, մինչեւ որ կարելի ըլլայ զայն բժիշկի մը խնամքին յանձնել:

Սկառուները ամէն բանէ առաջ պէտք է քաջ գիտնան թէ իրենց ստացած գիտելիքները պարզ տեղեկութիւններ են միայն, որոնք կը ճառային արկածեալին վիճակը բարելաւելու եւ թոյլ շտալու, որ աւելի վատթարանայ: Այնպէս որ սեւէ գէպքի կամ արկածի պահուն առաջին մտահոգութիւնը պէտք է ըլլայ բժիշկ մը կանչել. իսկ երկրորդ մտածումը՝ անմիջական խնամքի ենթարկել վիրաւորեալը կամ հիւանդը, նոյն պահուն երբեք մտքէ չհանել թէ բժիշկի դերը չէ որ պիտի կատարուի, քանզի ատիկա իր վրայ կը հրաւիրէ ծանր պատասխանատուութիւն, այլ թեթեւացում մը, ամբողջ մը անոր ցաւերուն մինչեւ բժիշկին հասնիլը:

Պաղարիւն ըլլալը ամենէն առաջին պայմանն է վիրաւորի մը լաւ խնամք տանելու համար: Զղազղաութիւնը մարդուս արամաքանութիւնը կը խնդարէ եւ հետեւաբար սխալ դարմանի կ'առաջնորդէ: Ոչ մէկ գէպք կամ արկած պէտք է սկառուները խնդկորոյս ընէ. ամէն ինչ կատարելալ ստանաւորութեամբ մտիկ ընելու է եւ խորհիլ անմիջական դարմանումի մասին: Արկածեալի մը իրական խնամք տանելու համար առաջին պայմանն է գիտնալ թէ ի՞նչ է պատահած անոր, արդ եթէ պաղարիւնութիւնը կորսուած է, մարդ չի կրնար գիտնալ թէ ինչ դարման անհրաժեշտ է իր առջեւ գտնուող վիրաւորին:

Պէտք չէ երբեք խնուիլ վիրաւոր անձի մը շուրջ, սկառուները պարտին ժողովուրդը հեռու պահել արկածեալին: Եթէ հագուստի սեւէ մասը կը սեղմէ հիւանդը, պէտք է թուլցնել, որ չնեղէ զայն: Եթէ հիւանդին գէմքը գունատ է՝ գլուխի վրայ պատկեցուր եւ գլուխը կախ պահէ. իսկ եթէ արիւնը գլուխը հաւաքուած է, բաճկոնդ հանէ եւ իրբեւ բրած անոր գլխուն ներքեւ դիր: Փսխելու պարագային հիւանդը իր կողին վրայ պահէ: Իսկ զգայազիրկ անձի մը երբեք զբոգազեղ մի խմցներ, ատիկա կրնայ անոր խոշափողին մէջ վազել եւ խեղդել զինքը: Եթէ վէրքը ծածկուած է հագուստով պատուէ կամ հանէ զայն, բայց պէտք եղածին աւելի հագուստ մի հաննր պաղառութեան շենթարկելու համար հիւանդը: Ոտքին վրայ եղած վէրքերու պարագային կօշիկները պէտք է կտրուել:

Ստորև տրուած նախնական դարձանի բացատրութիւնները ազնուաբար գրի առնած է Հայ Բժշկական Միութեան անդամ՝ բժիշկ Մուսաֆեան, մասնաւորաբար Հայ սկաուտներու համար:

ՆՈՒԱՂՈՒՄ — Նուաղումը արտաւոր մի վիճակ է, որ յուզումներէ, արիւնի տեսարանէ, ուղեղի անարիւնութենէ, արիւնահոսութենէ եւ սաստիկ ցաւէ առջ կուգայ: Նուաղման պահուն ենթակային զգացողութիւնը, շարժումը, շնչառութիւնը եւ արեան շրջանը կենսալու աստիճան կը դանդաղին կամ նոյնիսկ կը կենան, միայն սրտի զարկն է որ դժուարաւ կը զգացուի: Ենթակային ստամոքսը կը խառնուի, խնջի պտոյտ կ'ունենայ, աչքերը կը խաւարին եւ դէմքը կը դունատի, ու երբեմն պաղ քրտինջ կ'ունենայ:

ԴԱՐՄԱՆ — Առանց բարձի ուղիղ, հորիզոնական պատկեցնել ենթական, եւ եթէ Հարկ ըլլայ ոտքերը վեր բարձրացնել, դէմքին պաղ ջուր օրսկել եւ ջուրի մէջ 10-15 կաթիլ էթէր աւելցնելով խմցնել:

ՀԱՐՈՒԱՄ — Սկաուտին գիտնալիբր վիրաբուժական Հարուածն է: Ոնեւ մեծ արկածի պահուն՝ անկում, ընդարձակ վէճրով ոսկրաբեկում կամ յետ կարեւոր վիրաբուժական գործողութեան քօրօֆորմի ազդեցութեան կամ արիւնահոսութեան կրնան վիրական Հարուած պատճառել: Հարուածել ենթմեան որ սաստիկ քնեճուած է, քերտութեան ատտիճանը բնականօրէն վեր է, բողկեղանք դժուարագտանի, յնառութիւնը Հայրու որոշելի եւ անկանոն, մտային կարողութիւնը գրեթէ չկայ եւ տժգոյն է:

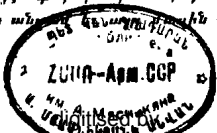
ԴԱՐՄԱՆ. — Կէս գաւաթ ցուրի մէջ 15-20 կաթիլ էթէր կաթեցնելով քիչ քիչ խմցնել, մարմնով քնել եւ մարմինը արուեստական միջոցաւ տաքցնել (չիշերու մէջ տաք ցուր դնելով՝ խցել եւ ենթակային շուրջ բոլորը մարմնէն քիչ մը հեռու դնելով, վրան ալ վերմակով մը ծածկել):

ՈՍԿՐՈՒՅԵՆՈՒՄ — Արտաքին մի Հիւանդութիւն է, որ արկածե մը կամ ուժգին Հարուածի մը Հետեւանքով առաջ կուգայ: Ոսկրաբեկումի ենթարկուած անդամը բնախօսական շարժանան պայտօնը չի կրնար կատարել: Ինթական արկածի մայրիկեանին սաստիկ ցաւ եւ երբեմն ոսկրաբեկումի ձայն կը զգայ: Արեւածեայ անդամին կրաւորական շարժում մը տանք, Հիւանդը կը ստաւախի կամ կը պոռայ, արտաճանաչութեան մանրամասնութիւնները բացատրելու Հարկ չկայ, սեռուտին պարտքն է ենթական Հանգիստ եւ ապահով բժիշիկ մօտ կամ տունը փոխադրել:

ԴԱՐՄԱՆ. — Նախ առողջ եւ ապա Հիւանդ կողմէն ենթակային զգեստները փոփոխութեան Հանել, արեւածեայ կողմէն էթէ դժուարութիւն տեսնէք, Հարտարօրէն կարելու տեղէն միտատմ բանայ եւ անպէտ Հանուեցնել: Ոսկրաբեկումի ենթարկուած անոամը փոխով եւ միտակալով պատատել եւ անշարժութեան մատնել լետոյ պատգարակով փոխադրել ուր որ պէտք է: Եթէ ոսկրաբեկումը վերին անդամի մը է եւ ենթական կտրիճ ու փոխադրուելիք տեղն ալ մօտ է ոտքով կարելի է առաջնորդել:

ՃՆՇՈՒՄ — Ոնեւ մարմնի մը ճնշումէն ճմլում կրնայ առաջ գալ: Ճնշում մի ենթարկուած մարմնամասը կը գաւի, կ'ուռու եւ կը կապտանայ, որովհետեւ առանց մորթն իսկ բազուելուն՝ ներքին խաւերը մազերակներուն փրթելէն միջհիւսածային արիւնահոսութիւն տեղի կ'ունենայ:

ԴԱՐՄԱՆ. — Տաք ցուրի մէջ թոճուած կակուղ յաթով պատատել ճմլում մասը եւ վրայէն ղեղարանի մոմայթ դնելով վերահայայել, Այս գործողութիւնը երեք-չորս անգամ կրնա շարունակել Հանդարտութիւնը ապահովել:

ՅՕԴԱԳԱՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆ — Յօդուածի ուժին զարարուէն կամ ձախորդ քայլէ յողագալարում յառաջ կուգայ, յաճախ ոտքի յօդուածներն են որ զարարման կ'ենթարկուին: Այս վիճակին ենթարկուած յօդուածը սաստիկ կը ցաւի կ'ուռի եւ կրնայ կապուտնալ:

ԴԱՐՄԱՆ — Առաւօտ եւ երեկոյ տասնըհինգ վայրկեան տաք ջուրի լուգանք, պատատում եւ անչարժութիւն, մարմում: Սկսուտը եթէ կարելի է, յուգանքը կատարելէ յետոյ, արկածեալ յօդուածը կը վերակապէ եւ անչարժութեան կը մատնէ ու պատգարակի կամ յարմար միջոցաւ կը փոխադրէ ենթական ուր որ պէտք է:

ՃՄԱՎՎԷՐԻՔ — Ճմլումէ, անկումէ կամ նման պատճառներէ երեւան եկած մորթային կամ մկանային վէրք մըն է ճմլավէրքը, որ սովորական սուր եւ թարմ վէրքի մը պէս կը դարձանուի:

ԴԱՐՄԱՆ — Եթէ վէրքին մէջ կան օտար մարմիններ, քար, աւազ եւայլն զանոնք հականեխել տաք ջուրով, մաքրել եւ դուրս հանել ամլացեալ բամպակի մը մատով, քէմքիւ տիօտ քսել եւ վէրքը ամլացնել մարմաշով ու բամպակով ծածկելէ յետոյ վերակապել պէտք է:

ԱՅՐՈՒՅՔ — Տիդիբախան եւ քիմիական պատճառներով մարմնին ոնէէ մասին վրայ ալրուածք կրնայ առաջ գալ. (բոց, եռացեալ ջուր կամ իւղ, կիպիլ թթուներ եւայլն): Ալրուցքը աստիճաններ ունի, անոնց մասին սկսուտին միտքը պէտք է չարչարուի: Անոր համար կարեւոր դարձանումն է:

ԴԱՐՄԱՆ — Ամլացեալ կակուղ մարմաշ ձէթի մէջ թաթխելով՝ վնասուած մարմամասը ծածկել վրայն, առատ բամպակ դնելէ յետոյ վերակապել պէտք է: Ասկէ աւելին բժիշկին կը պատկանի:

ՎԻՐԱՒՈՐ ՓՈՅԱՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ — Վիրաւոր մը փոխադրելու լաւագոյն միջոցը պատգարակն է, որ կամ պատրաստ կ'ըլլայ եւ կամ սկսուտի մը կողմէ զանազան առարկաներով կը պատրաստուի: Այլազան նիւթերով պատգարակի մը պատրաստութիւնը խմբապետը պարտաւոր է սորվեցնել: Պատգարակին կազմութիւնը անկարելի ըլլալու պարագային՝ եթէ ստորին անդամի ոսկրաբեկում կայ, վնասուած անդամին տակէն հաստատուն եւ ըստ բուսականի լայն տախտակ մը սահեցնել փափկութեամբ եւ վիրաւորը վրան պտկեցնելով փոխադրել: Պատգարակի սկսուտնորոն գնացքը միայնափ պէտք է ըլլայ, որպէսզի վիրաւորը չցնցուի: Վիրաւորին դիտակցութիւնը եթէ տեղն է եւ վէրքն այ կապուած, փոխադրութեան կարիք չունի. նախնական դարձանը կատարելէ յետոյ ուղղակի սկսուտին բազուկով կամ կոնակով կը փոխադրուի: Փոխադրելու զանազան ձեւերը բժիշկը կամ խմբապետը պարտի սորվեցնել:

ՎԻՐԱԿԱՊ — Վիրակապը կակուղ կտաւէ կը պատրաստուի, երկայնութիւնը սովորաբար 2-5 մեդր է եւ լայնութիւնը 2-10 սանթիմեդը կ'ըլլայ. ինչհանրապէս անդամներու, որովայնի եւ կուրծքի կամ վրի եւ գլխու վէրքերն ալ կապելու կը ծառայէ: Ոսկրաբեկումի լաւագոյն կապն է: Ի մի բան վիրակապն է որ յաճախակի կը գործածուի:

ԵՌԱՆԿԻՆԻՆ ԾՈՐ — Այս կապը մեծկակ թաշկինակի մը մեծութիւնը ունի աւելի մեծ ալ կրնայ ըլլալ, ձեւով եռանկիւն կտրուած է, կամ քառակուսի է, որուն հակադրե անկիւնները իրարու վրայ գալով եռանկիւն կը կազմուի: Ընդհանրապէս գլխու, վրի, ձեռքի եւ ոտքի վէրքեր եռանկիւնով կարելի է

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ԻՐԱՆ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Լիբանանի մէջ ունիմք երկու մարզական թերթեր, որոնցմէ "Ազդակ Մարզական" օրկամն է Հ.Մ.Ը.Մ-ի, իսկ "Զարթօն Սփոր" պարբերականն է Հ.Մ.Մ-ի: Երկուքն ալ մոյն տեղեկատուներ են բացառապէս մարզանքի եւ շարժապատկերի: Փոխանակութեամբ կը ստանանք վերադիշեալ թերթերը, որոնցմէ կ'օգտուիմք երբեմն: Այս անգամ "Զարթօն Սփոր"էն կ'արտատրւայնմ հետեւեալ երկու կարեւոր յօդուածները:

Երեւանի Սպարտակ խումբը Իրանի մէջ հոյակապ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեց, որուն արդիւնքը հղաւ երեք յաղթանակ եւ մէկ հաւասարութիւն: Հայկական խումբը իր առաջին մրցումը ունեցաւ Իրանի Ռազմաօդային Ուժերու խումբին հետ եւ զայն վերջացուց իր ջանխախիչ յաղթանակով (5-1):

Սպարտակի մրցումներուն մասին իրանեան բոլոր թերթերը մեծ դովեստով արտայայտուեցան: Իսկ Իրանի ամենամեծ մարզական թերթը «Քէյհան Ուարդիշի» (Քէյհան-Սփոր) քանի մը յաջորդական թիւերով անդրադարձաւ Սպարտակի մրցումներուն եւ հրատարակեց քսանէ աւելի մեծադիր նկարներ: Ենորձիւ «Զարթօն-Սփոր»ի իրանցի բարեկամներուն մէնք ի վիճակի եղանք մեռք անցընել այդ թերթերը եւ ամփոփ կերպով մեր ընթերցողներուն ներկայացնել մրցումներուն նկարագիրները:

ՍՊԱՐՏԱԿ-ՌԱԶՄԱՕԴԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐ (5-1)

Ա. կիսախաղի ամբողջ տեսողութեան հայկական խումբը զնդակը պահեց իր ոտքերուն մէջ: Ռազմաօդային ուժերու խաղացողները կը ջանային պաշտպանողական խաղալ: Մրցումի 16րդ վայրկեանին հայկական խումբը արձանագրեց իր առաջին կէտը: Այնքան արագ նշանակուեցաւ առաջին կէտը, որ հանդիսականները ափ ի բերան մնացին: Ոչ ոք կ'ուզէր հաւատար աչքերուն: Հազիւ երկու վայրկեան անց, Սպարտակ արձանագրեց իր երկրորդ կէտը: Իրանական խումբը յոգնութեան նշաններ ցոյց կուտար, մինչ Սպարտակ կը պահէր իր աշխուժութիւնը:

Մրցումի 22րդ վայրկեանին Փոլատեան, Սպարտակի յետապահը բաւ փաս մը տուաւ ձախ ծայրին, որ իր կարգին երկար քաշուածքով մը զնդակը փո-

կապել: Վերին անդամները անշարժութեան մատնելու կը ծառայէ եռանկիւնը, սակայն վիրակապի չափ գործածական չէ:

ԵՐԱԿԱՍԵՂՄ — Սկսուտին երակասեղմը կը բաղկանայ սովորական տակուն վիրակապէ կամ առ ի չդոյն վիրակապի, իր փողկապէն եւ 15-20 սանթիմեզր երկայնութեամբ դիմացկուն գաւազանիկէ: Ենչերակի արիւնահոսութիւնը ժամանակաւորապէս դադարեցնելու կը ծառայէ ան: Ընդհանրապէս անդամներու արիւնահոսութիւնը կտրելու համար, վէրքին վեր դէպի սերտը շնչերակի ընթացքին վրայ ուղղահայեաց՝ վիրակապը կամ փողկապը պէտք է անդամին շուրջ բոլորէ մի քանի անգամ, այն ատեն նոյն կապով օղակ մը կը շինուի, որուն ծակէն գաւազանիկը անցնելու եւ դարձնելու է, մինչեւ որ շնչերակին արիւնահոսութիւնը դադրի: Այս վիճակին մէջ վիրաւորը պատշաճ բակով անմիջապէս հիւանդանոց կամ բժիշկի մօտ առաջնորդուել:

խանցեց աջ ծայրին եւ... կո՛ւ: Երեք վայրկեան ետք Հայկական խումբը լաւ առիթ մը փախցուց: Սպարտակ խումբը զօրաւոր կազմ մըն է, որուն խաղացողները Համբարատար են եւ Հանդարտ կը խաղան: Հայկական խումբին խրմբապետը շատ ճարտարութեամբ կը ղեկավարէր մրցումը:

Կիսախաղէն քանի մը վայրկեան առաջ, Ռազմաօդային ուժերու խումբը արձանագրեց իր առաջին եւ վերջին կէտը:

Կիսախաղէն յետոյ Ռազմաօդային ուժերու խումբը լաւ կը խաղար թէ պաշտպանողականի եւ թէ յարձակողականի մէջ: Երկու խումբերն ալ կը ջանային դժուար ծանրացնել: Սպարտակ մրցումին ղեկը իր ձեռքը առնելով կիսախաղի 31րդ եւ 35րդ վայրկեաններուն արձանագրեց իր 4րդ եւ 5րդ կոլերը:

Մրցումը աւարտեցաւ 5-1 արդիւնքով, ի նպաստ Հայերուն:

Սպարտակի խաղացողները անհատապէս առած շատ զօրաւոր են: Անոնք տիրացած են լաւ թեքնիքի եւ դնդակը աննպատակ կերպով չեն հարուածեր երբեք: Արագ են եւ ներդաշնակ: Ընդհանրապէս, ծայր խաղացողները շատ արագ են եւ խումբին լաւազոյնները: Հայկական խումբին միակ թիւրութիւնը այն է թէ, մասնաւոր քափքիփ մը չունէր եւ թիւ 1 խաղացողը ոչ արդիւնաւոր ցուցադրութիւն կ'ընէր:

ՍՊԱՐՏԱԿ-ԱՊԱՏԱՆ (6-0)

10-000 Հանդիսականներ Հեւ ի Հեւ Հետեւեցան այս Հետաքրքրական մրցումին որ Հայկական խումբին Համար ցուցադրութեան առիթ մը եղաւ:

Ապատանի խումբը արժանի չէր մրցելու Սպարտակի նման խումբի մը դէմ: Այդ պատճառով խաղը միակողմանի էր: Այս մրցումին ընթացքին, Կալեան շատ զեղեցիկ խաղ մը կիրարկեց, մինչ Սեմերճեան յետապահ դիրքի վրայ պաշտպանեց իր բերդը, իրանական խումբին հարուածներուն դիմաց: Սպարտակ շատ անգամ Փութպոլի ցուցադրութիւն կ'ընէր: Հայկական խումբին բերդապահն էր Մատթէոսեանը, որ Հակառակ իր յաջող եւ ճարպիկ միջամտութիւններուն, աւելի տկար էր քան Զատիկեանը: Կալեան խումբին լաւազոյն խաղացողն էր. ան օժտուած է առաջնակարգ խաղացողի մը բոլոր տուեալներով:

Մրցումի 14րդ վայրկեանին Կալեան նշանակեց առաջին կէտը: Վեց վայրկեան ետք թիւ եօթը խաղացողը դնդակը փոխանցեց Աբրահամեանին (թիւ 5) որ իր կարգին տուաւ ձախ ծայրին եւ... կոլ: Կալեան, որ լաւազոյնն էր դաշտին, 29րդ վայրկեանին նշանակեց երրորդ կոլը: Կիսախաղը չաւարտած, թիւ 8 խաղացողը անմասն փութով մը դնդակը տեղաւորեց ցանցին մէջ: Արդիւնք՝ 4-0:

Կիսախաղէն ետք, դարձեալ Հայկական խումբն էր որ առանձին կը խաղար: Կիսախաղի ութերորդ վայրկեանին Սպարտակի թիւ եօթը խաղացողը գլխու հարուածով մը դնդակը Հանգչեցուց բերդին մէջ: 19րդ վայրկեանին Մելիքեան դնդակը փոխանցեց Աբրահամեանին որ քաշեց բերդին մէջ: Սակայն դնդակը դպաւ բերդապահին եւ ետ վերադարձաւ Աբրահամեանի ուղղութեամբ: Աբրահամեան գլխու զօրաւոր հարուածով մը դնդակին Հետ միասին մտաւ բերդին մէջ եւ... կախուեցաւ ցանցէն: Մրցումը աւարտեցաւ Սպարտակի ջախջախիչ յաղթանակով՝ 6-0:

ՍՊԱՐՏԱԿ-ԹԱՃ 0-0

Թաճ՝ որ Իրանի լաւազոյն խումբը կը նկատուի կրցաւ Հաւասարութիւն մը կորզել Սպարտակէն:

Երբ խաղը սկսաւ, Թաճի խաղացողները կը ջանային նախաձեռնութիւնը շտալ Հայկական կազմին՝ ինչ որ պատահած էր նախորդ մրցումներու ընթացքին։ Թաճ սկսաւ արուգ յարձակողականի անցնիլ։ Հակառակ որ Հայկական խումբը կը փոխադարձէր, ապարդիւն կերպով։

Մրցումին հինգերորդ վայրկեանին Սպարտակ Փառւլ մը ըրաւ։ Թաճ քաշեց սակայն գնդակը դուրս երաւ։ Իրանական խումբին լաւագոյն խաղացողը՝ ձեռի Քար, վտանգաւոր գնդակներ կը քաշէր Հայկական բերդին ուղղութեամբ բայց Սպարտակի բերդապահը՝ Զատիկեան, այնքան ճարպիկ եւ արագ էր որ որեւէ ուղղութեամբ եկող գնդակ մը կը բռնէր։ Ութերորդ վայրկեանին Թաճ յարձակողական մը շղթայազերծեց Հայերու բերդին մօտ ասկայն Փառւլի մը պատճառով ապարդիւն անցաւ այդ ըրածը։ 12րդ վայրկեանին Հայկական խումբը խաղին դեկը ձեռք առաւ եւ ստոյգ կէտ մը կորսընցուց։ Յարձակողականի մէջ Սպարտակ միշտ նախաձեռնող էր եւ կը տիրուպետէր։ 18րդ վայրկեանին Հենց մը պատահեցաւ ի վնաս Թաճի։ Սպարտակի թիւ ինը խաղացողը քաշեց։ Վտանգաւոր այդ քաշուածքը սինին ջովէն դուրս ելաւ։ Քիչ ետք Հենց մը եւս, եւ Սպարտակ ստոյգ առիթ մը փայտցուց։ Կիսախաղը աւարտեցաւ ոչ ոքի հաշուով։

Ի կիսախաղը սկսաւ Սպարտակի յարձակողականով։ Երկու կողմերն ալ կը ջանային կէտադրել։ Ընդհանրապէս փաստարկութիւնը տեղի կ'ունենար եւ խումբերը ներկայացած առիթները չէին կրնար օգտագործել։ Վերջին վայրկեաններուն Սպարտակի խաղացողներէն մէկը Փառւլ մը կ'ընէ, ձեռի Քար կը քաշէ, սակայն դուրս կ'իլլէ գնդակը։

Մրցումը կ'աւարտի 0-0 արդիւնքով։

22.000 Հանդիսականներ զմայլանքի եւ խանդավառութեան պահեր անցուցին այս շատ գեղեցիկ մրցումին ընթացքին։

ԺԱՄ ՄԸ ՊՐ. ԹԱՐԱՊՈՒԼՍԻՒՆ շԵՏ

“Ղայերը Լիբանանի մարգական բոլոր շարժումներուն էական սիւներն են” յայտարարած է վաստակաւոր մարզիչը

Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանը ծանօթ է բոլորին։ Ըլլալով հանդերձ ուսումնական մեծ օճախ մը, է նոեւ մարմնամարդի կեդրոն։ Եւրը մէկ դարու (91 տարի) կեանք ունի այդ կրթական Հաստատութիւնը ուր սփորը շատ լայն ժողովրդականութիւն եւ հետաքրքիրներ սնի։

Թ Ի Ի Ե Բ . . .

Համալսարանի շրջափակին մէջ կ'իյնան . . .

- 1) Երեք Փութպուլի դաշտեր որոնցմէ մէկը խոտով ծածկուած։
- 2) Մէկ վազբուղի (փիսթ) եւ թրիպիւն (Հազար հոգիի համար)։
- 3) Երկու պասքէֆպուլի լողուած դաշտեր։
- 4) Երեք վոլիպուլի, եօթը՝ թենիսի, մէկ՝ սոֆթպուլի եւ մէկ պետմինթընի դաշտեր։

Ծ) փինկ փոնկի, Ժանբարարձութեան եւ մարմնակրթանքի մէկական սը-
րահներ, մէկը բացօթեայ :

Այս բոլորը 3000 ուսանողներու կարիքը գոհացնելու համար :

Ե՛ն՛վ, — Եղանակի կարճութեան համար շատ հոգի չի տարուիր զոյուրթիւն
ունեցող փլուժը արդիականացնելու, սակայն համալսարանի ուսանողութիւնը
այժմէն իսկ կ'ոգոզէ ժայռուտ ծովեզրը :

Աւելի լայն տեղեկութիւններ տալու համար մեր ընթերցողներուն, դի-
մեցինք Համաշարսնին մարմնամարդի ընդհ. պատասխանատուն, Պր. Ա.
Թրապուլտին որ երեսուն տարիէ ի վեր կը վարէ այդ պաշտօնը :

Ան սիրաբօժար կերպով պատասխանեց մեր աշխատակցին հարցումներուն :

ՄԱՐՄԱՄԱՐՁԻ ԶԻՒՂ ԵՐԸ

Մարմնամարդի տանըվեց ճիւղեր կը զործադրուին շրջափակին վրայ
Փութպուլ, պասքէթպուլ, վոլիպուլ, քենիս, արթիթիզմ, սոֆթպուլ, փինկ փոնկ,
Ժանբարարձութիւն, մարմնակրթանք, ժիմնասթիք, պաուլիսնկ, պետմին-
թըն, նշանառութեան երեք տեսակները (նետ, հրացան եւ ատրճանակ), լո-
զարչաւ եւ սուզում :

Ամենէն ժողովրդականներն են առաջին հինգը : Ասոնցմէ ամենէն հինը
լողարչաւն է որ 91 տարուան կեանք ունի : 63 տարի առաջ զործադրուի սկը-
սած է արթիթիզմը . 50 տարի առաջ՝ Փութպուլը, 45 տարի առաջ՝ քենիսը .
պասքէթը՝ 40 տարեկան է . նետով նշանառութիւն 8 . հրացանով եւ ատրճա-
նակով նշանառութիւնը՝ 2 տարեկան է :

ՈՒՐ ԵՆ ԿՈՓԱՄԱՐՏԸ ԵՒ ԸՄԲՇԱՄԱՐՏԸ

— Կոփամարտը եւ ըմշամարտը նախալարակ սփորներ են : Բարեկա-
մակամ մշնուարտը բացակայ է այդ մարզամեմբերէն : Մեր հաստատութիւնը
բլլալով միտնաբարեկամ հաստատութիւն մը, կը հաւատամք որ մարզական
նզին հարիւր տակնակ կը ինվնուի բարեկամութեամ վրայ : Լա բամ է գըն-
դակին գարմնի, բայց ոչ ընկերոջ մը : Այդ ճիւղերով կը գրադին բանակի
մարզիկները, կը բացատրէ Պր. Թրապուլտին :

ԼՈՂԱՐՇԱԻՒՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բողոքատմամբ միւս սփորներուն համալսարանի լողարչաւը տկար է .
կան անհատ մէկ քանի լուզողներ (Պայթարեան, Շըպըր), որոնք քաղաքի
այլ սկիւմբներու Կարտադրութիւններն են :

Այդ տկարութիւնը պէտք է փնտռել աւագանի չգոյութեան եւ լսդի մեր
եղանակի կարճութեամ մէջ : Մեր եղանակը կ'աւարտի Յուլիսին, մինչ տե-
ղական եղանակը կը սկսի Օգոստոսին : Արդ, մեր լուզողները առիթ չեն ու-
նենար շփում հաստատելու տեղացիներուն հետ, որոնք օժտուած են աւա-
գանով եւ այլ գիւրութիւններով :

ԼԻԲԱՆԱՆ Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՐՏԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Մարզիկներու իրաւ շոնմարան մը եղած է էյ. Յու. Պի.ն :

Քաղաքին բոլոր մարզիկներուն 60 տեղաւոր համալսարանէն են, որ .
Գատնաք որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզիցն է Աքսաւինն՝ ՊԷ. ՏԷ. ՏԷ.ի մարզիչը, լու-

զարդ Ղուպրիլը, Միտենին, Ագասեան եւ բազմաթիւքներ, կ'աւելցնէ մարմնամարզի վարպետը:

Իմ լաւագոյն մարզիկներու խումբէն ելած են՝ Վարուժան Ագասեանը (պատէթալիստ), ինչպէս եւ փութալիստ Ամիրը, Ռընեսանսէն եւ ազգ. խումբէն, հարթ-սպիլը (100 մետրի համալսարանի մրցամիջակիրը, 10'9), Ռաշիտ էլ Ռաշիտը (800 մետր մրցամիջակիրը, 2'22), Ռոյ Քարաօղլանը (քեմիս) եւ Ղուպրիլը (լողարշաւ):

ՀԱՄԱՐԱՐԱՎԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ԵՒ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Հոկտեմբերին Պէյրութի մէջ տեղի պիտի ունենան երկրորդ Համալսարանական խաղերը. մեն պատարաստութիւն կը տեսնեն յատկապէս պատէթալիստներու մարզիկները: Ըմբիշները, կոխամարտիկները, փինկ փոնկիստները նաեւ աթլէթները իրենց նոր մարզիչին, Պր. Փարաքիսի հսկողութեան տակ: Տեղական ակումբները եւ Բանահը անկապած որ մեծադոյն մասը պիտի հայթայթեն մարզիկներուն:

Ի՞նչ կը խորհիք դուք, Պր. Քրապուլի, կը հարցնենք.

Անձող եղէք. աթլէթներու ընտրութեան համար առաջին անգամ մեզի պիտի դիմեն: Անուագն, թիւ 1 մասնակցողը ես պիտի ըլլամ (Պր. Քրապուլի մասնագէտ է նշանաութեան): Չեմ խորհիր որ աթլէթներէն գաստ այլ մարզիկներու պէտք ունենամ (թեմիսը խաղերու յայտագիրէն դուրս է):

ԱՊԱԳԱՅ ԵՐԱԳԻՐՆԵՐ

Անբաւարար կը թուին դոյութիւն ունեցող մարզական պիտոյքները: Կարգ մը մարզական ճիւղեր (ծանրաբարձութիւն, ժիմնասթիք, մարմնակրթանք), շունին իրենց յատուկ մարզարանը (ժիմնագիում): Քրիպիւնները անբաւարար են բազմահազարներու հետաքրքրութիւնը դռնաշնելու յատկապէս աթլէթիզմի ախոյեանութեանց ընթացքին: Մրցումներ կարելի է կազմակերպել միայն ու միայն ցերեկը. գիշերուան ընթացքին ամութեան կը մատուցին մեն մարզադաշտն ու մարզիկները:

— Շուտով պիտի ունենանք կատարեալ պիտոյքներ, բայց մարզախաղերուն համար:

Արդէն քուէրկուած է մեծ մարզադաշտին լուսաւորումի պիտոնէն: Այնպէս որ յաջորդ տարիներուն պիտի կարենանք գիշերները եւ օգտագործել, գանազան մրցումներ կատարելով:

Նոր մարզիչներ պիտի կանչուին, աթլէթիզմի, Փութալի, պատէթալի եւ վոլիպոլի ճիւղերուն մակարդակը բարձրացնելու եւ նոր տարրեր ի բերելու համար:

Աւագանի մը շինութիւնը լողի համար հետագայի ծրագիր է: Եւ աւելորդ կը նկատեմ աւագանի մը շինութիւնը, որովհետեւ պէտք չենք կրնար աւելնալ ասոր: Եթէ առարկէք որ զայն կարելի է օգտագործել անգական մրցումներուն, պատասխանը այս է.—

— Համալսարանի մարզական վայրերը եւ պիտոյքները չենք կրնար տըրամադարի տեղական ակումբներու կամ կազմակերպութեանց, որովհետեւ արգիւտած է:

ԻՍԿ ՀԱՅԵՐԸ

Թերեւս բոլոր Հայերու տկարութիւնն է սա իրողութիւնը թէ մեր մասին վկայութիւն լսել կ'ուզենք յատկապէս օտարներէ: Տկարութիւնն է արդեօք թէ, արդիւնք՝ մեր դարաւոր սարկութեան յառաջացուցած ստորակայութեան զգացումին: Կամ մէկը եւ կամ միւրը: Արդարեւ, կարելի էջր տեղացի Հայ մարդկան տկարներու, Հայ մարդիկներու եւ Հայ ուսանողներու մասին Պր. Թրապուլսի կարծիքը չառնել:

— Համալսարանի Հայ մարդիկները սքանչելի կարգապահութեան վարժուած են. այս իրողութիւնը Հիմը կը կազմէ որեւէ յաջողութեան. ըլլայ ան մարզական կամ ուսումնական մարզերու մէջ: Այս յատկանիշները չեմ լսած ուրիշներէ այլ տեսած եմ, զգացած եմ 25 տարիէ ի վեր: Եթէ ոչ լուսադոյն մարդիկները, բայց լուսադոյններուն Հասնողներ եղած են Համալսարանի Հայ մարդիկները:

— Իսկ Լիբանան ի՞նչ կը պարտի Հայ դանդուածին, Հարցուցիք: 1925 → 27-էն ի վեր մեր երկրին մարզական ամէն շարժումովի ԷԱԿԱՆ ՍԻՆՆԵՐԸ ԵՂԱՍԵ ԵՆ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԽՈՒՄԲԵՐԸ ԵՒ ԱՆՀԱՏՆԵՐԸ: Խօսքերս անխորշ գովեստ չկարծէք, համագումար եմ այս իրողութեամբ:

ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Պր. Թրապուլսի մէկն է Փութպուլի Փետերասիոսի Հիմնադիրներէն եւ մինչեւ վերջերս անդամն էր այդ մարմինին: Եղած է ուսկիրաններէն մէկը Թրեքսանի խումբերու Հիմնումին եւ կազմակերպումին:

Եստ կը սիրեմ Թրեքսանը: Իր նախկին փառքը թարմ է տակաւին: Ժամանակին այդ սկումբը ունէր Պէյրութի լուսադոյն Փութպուլի խումբերէն մէկը: Բայց ջրանը՛հնգ տարիէ ի վեր ամենէն անելի իմ վրաս տպաւորութիւն ձգած են Հ.Մ.Ը.Մ.ը եւ Հ.Մ.Մ.ը: Այժմ այս խումբերը կը նկատեմ Պէյրութի լուսադոյնները:

Իսկ պատէթպուլի խումբերէն, Պէ. Տէ. Տէն եւ Քլիւպ Սփորթիֆը փառաւոր անցեալ ունեցած են. այժմ լուսադոյն խումբը կը նկատեմ Հ.Մ.Ը.Մ.ը (էօ. էն. Պէ. ի մասին իր կարծիքը չյայտնելը զարմանալի կը թուի):

Մեր երկրին աթլետիզմը իր զարթօնքի շրջանին մէջ կ'ապրի (այս մասին մօտ ատենէն կ'անդրադառնանք Հանգամանօրէն): Զանքը շատ խանդավառ է եւ յուսատու:

— Մեծագոյն ուրախութիւն մարզական աւանդին շինութիւնն է. կը յարէ Պր. Թրապուլսի որ բոլորէն անելի խանդավառ է կարծէք այս վերագարթնումին ի տես:

Պէյրութի աթլետիզմը պէտք պիտի չունենայ սաղին անդին թափառելու, որպէսզի վազըտղի մը եւ մարզադաշտ մը գտնէ: Գոյութիւն ունին Արման աւու. Եալլայի էյ. Եու Պի. ի դաշտերը: Երուտով կ'աւարտի Քաղաքապետարանի դաշտին փիսթին շինութիւնը: Իսկ մեծագոյն պակասը շուտով կը դոցուի, Մարզական Աւանի մեծ սթատիոնին շինութեամբը:

Մեծ սթատիոնը:

Մեծ ՍԹԱՏԻՈՆԸ ՊԻՏԻ ՆՇԱՆԱԿԷ ԱԹԼԵԹԻԶՄ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԵՐԻՏԱՍԱՐԱՍԱՐՊԻՈՒԹԻՒՆ, կ'եղարափակէ Պր. Թրապուլսի, մեզի շնորհած այս շահեկան տեսակցութիւնը աւարտելով:

Կը շնորհաւորենք զինք, Մարիկներուն Ա. Կարգի Երանշանով պատուուելուն Համար: Յաջողութիւն մաղթելով իր նոր ծրագիրներուն իրադարձման, կը բաժնուիք յարգելի մարդիկէն:

DAUASART

AÑO 5 - Nº 52

SEPTIEMBRE DE 1957

BUENOS AIRES

EL desarrollo de la Unión General Armenia de Cultura Física, reconoce todas las etapas que van desde la exteriorización de una idea llena de lirismo y desnuda de posibilidades materiales, hasta la concreción del ideal en mucho más de lo anhelado en el comienzo, para volver a soñar con nuevas metas ideales. Sueños que parecen planes exactos, porque ahora son muchos los que sueñan y lo imposible ya se ha visto que no existe y que lo irrealizable siempre puede ejecutarse, cuando el espíritu de los hermanos en la idea se une para ello en un haz indestructible.

Hace treinta años, el 11 de septiembre de 1927 se fundó la U. G. A. de Cultura Física y el honor de la iniciativa correspondió al señor T. Mezadurian y a un puñado de idealistas, los señores José Aslanian, Manuk Arslanian, Gregorio Ardurian, Valentín Artinian, Garo Kalikian y Apraham Mazlumian.

De los titubeos iniciales, la pequeña gran lucha del nacimiento, informa el plazo corrido hasta la primera conscripción de socios, ocurrida en el primer acto social, un festival celebrado dos meses después de la fundación, el 5 de noviembre de 1927, en el Centro Armenio cuya sede estaba en la calle San Juan 1537. Con los nuevos socios que entonces se registraron el total alcanzó en esa fecha a la muy modesta cifra de treinta socios.

La exigüe cantidad de socios no podría ser sino un estímulo para los iniciadores, de ahí que se celebrara muy formalmente la primera Asamblea Social, como que comenzaba la vida de una futura gran institución. La primera Comisión Directiva tuvo como presidente a don Garó Kalikian; secretario, José Aslanian; tesorero, Gregorio Asdurian y vocales, Valentín Artinian y Manuk Arslanian.

Como todo lo futuro les pertenecía por entero, aún cuando su presente fuera francamente pobre, la U. G. A., hubo de tener sede social, para debatir todos los grandes temas que ocupaban las almas juveniles y como

suele suceder el continente ha sido modestísimo anticipa del palacio soñado: una habitación y un patio en la calle JUFRE Nº 38. La humildad de su sede, no

inhibió a los precursores y aquella pieza y aquel patio fueron los testigos de prolongadas discusiones, en que los más variados temas fueron objeto de las controversias y el amplio espíritu de colaboración y de solidaridad en la lucha, que han sido características en todos los que han ocupado los puestos de Dirección.

Cuando el Centro Armenio facilitó a la U. G. A. de Cultura Física una parte del terreno que alquilara para construir su Iglesia, allí con las precarias instalaciones con que se contaba, comenzó la práctica de los Deportes

**30º ANIVERSARIO DE LA
U. G. ARMENIA**

y en 1930 se celebró el primer torneo olímpico.

En 1932, cristalizó por primera vez el ansia de confraternidad, pues en esa época se disputó un match de football entre un equipo de la colectividad armenia de Montevideo y otro de la U. G. A.

El organismo continuaba creciendo y el precario campo de deportes hubo de trasladarse a un espacio más cómodo ubicado en Gurruchaga y El Salvador. La comodidad era sólo de espacio, por lo demás un baldío. El esfuerzo de los asociados y de algunos simpatizantes hizo surgir una cancha de basket-ball y pistas para la práctica de atletismo.

En 1937 se produce otro gran salto hacia adelante, cuando la Casa Bakirgian muy gentilmente pone a disposición de los socios de U. G. A. un campo de deportes en Olivos destinado a sus empleados. Las actividades deportivas cobran gran auge con la habilitación de dos canchas de tenis, una de basket-ball, una de voleibol y una de bochas, además pistas y canchas para la práctica de atletismo. A poco andar el mencionado campo de deportes pasó a depender directamente de la U. G. A.

Pero faltaba el revés de fortuna que templara el ánimo para más dura lucha y éste llegó en el año 1939, cuando una inundación arrasó las instalaciones de nuestro campo de deportes.

Estimulado el crecimiento de la sociedad con aquel campo, todo se había invertido en él y una vez perdido, la U. G. A. se encontró sin medios para reponerse del golpe sufrido y necesitando más que nunca comodidades de excepción para un número ya grande de asociados.

Fueron momentos difíciles; pero la entidad resurgió vigorizada, gracias al temple, sacrificios y esfuerzos de algunos miembros de la Comisión Direc-

tiva que, con la colaboración de otros asociados, llegaron a poner a contribución su trabajo personal, lográndose alcanzar la normalidad de las actividades sociales.

Si algunos de los líricos del comienzo habían desaparecido, otros tomaron la bandera con renovado afán, pues trabajaron sobre algo ya existente que era la unión de voluntades frente a la obra a realizar, los colaboradores dispuestos a los mayores esfuerzos, la simpatía de la colectividad y un núcleo de asociados que confiaban en su capacidad para la dirección, organización y realización. Entonces renació la Unión General Armenia de Cultura Física con vigoroso empuje.

Después del momento en que la U. G. A., se instaló en Olivos, el progreso fué constante; se suceden las reuniones deportivas y sociales; aumentan los socios y se llega a experimentar la necesidad de contar con algo más grande para albergar la gran familia, siempre creciente; algo que fuera el hogar propio.

En el año 1944 se dieron los primeros pasos para cristalizar este sueño de todos los asociados y simpatizantes de nuestra entidad. Se tendieron las bases de una suscripción de fondos que debía servir también para aquilatar, si la U. G. A. había ganado un lugar de privilegio en el sentimiento de los armenios de la República Argentina.

Los resultado dieron la razón a los modestos iniciadores que con una habitación y un patio hubieron de satisfacer sus colosales aspiraciones de la primera hora. Los fondos reunidos permitieron ya, al año siguiente, adquirir el terreno en Ramos Mejía, sede actual de nuestro campo de deportes y social.

..Durante el período del año 1946, el apoyo de la colectividad se mostró aumentado, si eso era posible, y así pudo

EL PROGRESO DEL DEPORTE EN ARMENIA

Los armenios así como los griegos, fueron una de las primeras naciones del mundo que consideraron la educación física como un medio muy importante de preparar una generación sana. El precepto "Men sana in corpore sano", han aceptado y realizado muchos siglos antes de Cristo. Como los griegos, los armenios también han organizado sus olimpiadas, las que se llamaban "Juegos Navasartian", y que se realizaban en las ciudades Ashdihad y Tizavan, en Armenia.

A pesar de las invasiones y vandalismo de los Genghis Kahn y Seldjukes sobre Armenia, siglos continuos, su pueblo ha sabido mantener siempre encendida, la antorcha de la cultura y también de la educación física.

Actualmente, nosotros los atletas armenios en el exterior, no nos extrañamos cuando leemos que algún compatriota, obtiene grandes triunfos en competencias atléticas internacionales. A tal efecto, mencionaremos las palabras del secretario de la Federación Atlética de Bélgica: "Los armenios que clase de sangre tienen, que preparan tantos atletas capaces".

No nos extrañamos, porque el pueblo armenio como antaño, ha sido sa-

no y fuerte de cuerpo y mente, razón por la cual ha podido sobrevivir a muchas invasiones de conquistadores bárbaros, mientras otras naciones contemporáneas a Armenia, han desaparecido.

Recuerdo todavía, en tiempos de Sultán Hamid, en el Imperio Otomano, estaba prohibida la educación física y así como la existencia de entidades deportivas, para impedir que los armenios se fortifiquen y no puedan preparar ninguna acción contra los turcos. La misma situación imperaba en tiempos de los Zares, en Rusia, en la zona de Armenia Rusa, en las provincias de Erevan y Shirag.

Unicamente, durante la independencia de Armenia, gracias a la gestión del entonces ministro de Educación, se solicitó de Constantinopla, a la Central de Homenetmen (U.G.A.) el envío de profesores de educación física, entrenadores deportivos y jefes scouts para enviar a Armenia, a los efectos de entrenar y preparar a la nueva generación. En esa ocasión fueron a Armenia, el entrenador Ieznik Kachuni y los jefes scouts Vahan Chiraz, Dikran Joyan y Onnig Yazmadjian. Ellos fueron los primeros en crear

hacerse una suscripción de fondos destinados a la construcción de canchas y del edificio social. Del edificio sólo se pudo erigirse, al principio, la estructura del hormigón armado. El próximo gran paso, gracias al aporte de socios benefactores, fué la construcción total del edificio social, haciendo cristalizar, definitivamente, los sueños de los asociados.

Así llegó el día de la mayoría de edad legal de la Unión General Ar-

menia de Cultura Física, con el Decreto del Poder Ejecutivo Nacional N° 7.069 del 10 de abril de 1952 por el que se acordó la Personería Jurídica.

Esperemos que la actual generación de asociados jóvenes y las que vendrán, sepan valorar el esfuerzo y el sacrificio de sus antecesores, manteniendo siempre en alto el prestigio de la Unión General Armenia de Cultura Física.

EDITORIAL

y organizar el scoutismo y el deporte en Armenia.

Gracias a la fuerza, laboriosidad y voluntad del pueblo armenio, pasaron a la historia las casas del tiempo de Xenofonte, para dar lugar a la arquitectura armenia, y cada día el aspecto de las ciudades se moderniza aceleradamente.

En tiempos del Zar, Erevan, capital de Armenia, tenía una población de 23.000 habitantes; en cambio en la actualidad pasan el medio millón. En la misma proporción han progresado las ciudades Leninağan, Guirovagan, Alafendi y Gapan.

En 1913, en Armenia había 57 médicos, en cambio hoy 3.067.

La cantidad de los hospitales ha aumentado en un porcentaje de 33 veces más. Antes no había ningún sanatorio, hoy existen 29, en donde se curan y reposan miles de trabajadores.

En 1914, en Armenia había 459 escuelas, los cuales 446 eran primarias, 6 intermedias y 7 secundarias. Estu-

diaban 34.738 alumnos, con 1.146 maestros. En la actualidad hay 1.184 escuelas con 281.000 alumnos y cerca de 20.000 maestros. Fuera de estos, está la Universidad del Estado, el Politécnico, la Escuela de Agricultura, de Medicina, de Pedagogía, de Artes etc. En las facultades estudian 15.000 estudiantes. Existe asimismo, la Academia de Ciencias, que tiene 30 sabios, y laboratorios de investigaciones, en donde trabajan cerca de 2.500 especialistas. Existen 10 teatros y salas de danzas y concierto. La Filarmonía de Armenia cuenta con el conjunto de danzas y canto, coro y orquesta sinfónica, conjunto folklórico. Además se cuenta con un Estudio de Cine.

Armenia tiene sabios de renombre internacional, como el académico astrólogo Victor Hamparzumian; los físicos hermanos Alijanian; el compositor Aram Jachadurían y el matemático Merkelián.

En las ciudades de Armenia existen siete grandes estudios, 215 campos de deportes, 2.480 canchas de básquetbol y voleibol, y más de 450 canchas de foot-ball. Actúan 495 profesores de educación física de preparación universitaria y 208 con estudios secundarios. En 1945 solamente, el Instituto de Educación Física de Erevan, ha dado a Armenia 700 especialistas en diferentes deportes.

En las olimpiadas de Melbourne, del conjunto del equipo soviético compuesto por 11 repúblicas, los campeones armenios ocuparon el tercer lugar, después de Rusia y Ucrania. En cambio, de las 68 naciones participantes, Armenia ocupó el 14º lugar.

En esta olimpiada ganaron medalla de oro, A. Azarian, V. Enguibarían, Novikian y otro atleta más; los cuales en total obtuvieron 4 medallas de oro. En cambio, 25 naciones no obtuvieron ningún premio.

La consagrada Eda Voskanian, campeona de Armenia, Georgia y Azerbeidjian

Albert Azarian, campeón mundial olímpico 1957 (Melbourne) rodeado por sus seres más queridos en el calor de su hogar.

En la actualidad, en nuestro país, se realizan toda clase de deportes, bajo la supervisión de profesores especializados. La Facultad de Educación Física, con métodos científicos —teoría y práctica— prepara entrenadores. En esta facultad, se ha formado una comisión especial integrada por profesores especialistas, para estudiar las diferentes clases de deportes que se practicaban en Armenia, en la antigüedad, antes de Jesúscristo. Esta comisión estudia las formas de los juegos, sus reglas y en especial las reglas de juego de la lucha antigua armenia llamada "Koj".

Así como el sexo masculino, también el femenino se dedica con mucho interés a los deportes. Han llegado a ser campeonas en natación, paracaidismo, tenis, ping-pong, voleibol, básquetbol, etc. Por ejemplo, Eda Voskanian, ha llegado a conquistar el título de campeona de Armenia, en carrera de 100 metros, en 12 y medio segundos; 200 metros, en 26.8 segundos: salto en largo, 5,70 metros, salto en alto, 1,52 metros. Eda Voskanian, es además, campeona de Georgia y Azer-

beidjian.

Actualmente, en Armenia, en las 20 clases de deportes que se practica generalmente, se destacan alrededor de 2.100 deportistas, los cuales han batido 18 records, han ganado en torneos internacionales 5 medallas de oro, 9 de plata y varios de bronce.

Ganaron también en estos torneos, el pentatlón. En las olimpiadas caucásicas, el pentatlón ganó el Instituto de Pedagogía de Erevan, por intermedio de Eda Voskanian.

Han sido condecorados por el Estado, cuatro atletas armenios de fama internacional: Alber Azarian, Hrand Shahinian, Aris Takesian y V. Enguibarjian.

En cambio, en scoutismo que fué creado en 1919 en Armenia por intermedio de Homenetmen (U.G.A.), actualmente tiene un gran auge.

Ha sido puesta a disposición de los scouts, el ferrocarril de trocha angosta de Erevan Zankú. En todas las estaciones, desde el jefe hasta los mecánicos, señaleros, etc., son scouts. Ellos con toda laboriosidad y teniendo conciencia de su responsabilidad, dirigen este trabajo difícil, conquistando la admiración de todos. De esta manera los niños scouts, se preparan para el futuro, para dirigir sin miedo cargos importantes.

El beneficio de la educación física, así como nuestros antepasados, los armenios en su país y en el exterior, hemos comprendido muy bien.

A pesar de nuestra tarea diaria, en estos países generosos, no hemos olvidado nuestra cultura y la educación física. Como testimonio, podemos citar, la existencia de filiales de Homenetmen, en casi todos los países del mundo, que preparan deportistas, que llegan a tener muchas veces, renombre internacional.

La prueba más contundente está en la Olimpiada de Melbourne. Armenia,

UN BESO Y UNA SONRISA

He aquí algo sencillo, con que abrir a diario, con la llave de un beso y una sonrisa, la compuerta que posee un caudal inagotable de felicidad.

Qué hermoso y qué dulce es tener sobre nuestra cabeza, su mano santa, que nos acaricie, nos mime, y bese como a un niño.

Brindándole, aunque sea por un momento, la sensación, que aún somos ese montoncito de carne, que se envuelve en sus faldas, esperando sus caricias. Que vea, palpe, y se de cuenta que siempre la necesitamos; no por el hecho circunstancial de la vida, al estar lejos de ella, ya no necesitamos de sus "palmaditas" o, de un "tironcito de oreja".

Un beso y una sonrisa, es la más grande realidad de idealizar una felicidad presente, para un recuerdo futuro, que hará la felicidad eterna, de un alma noble, pura, con verdadera inquietud, de ser y hacer feliz, con su voz y aliento, de hombre cabalmente conciente, que vive para ganar y perder en el espinoso camino de la vida, coronado de espinas para el escéptico, de laureles, para el comprensible y tolerante.

Ella es para nosotros, el sol de nuestra vida, con su fulgor imperecedero, tanto al amanecer, como al anochecer de su vida, cuando sus rayos van perdiendo luz, hasta extinguirse, dejándonos, en el naufragio de nuestra alma, el luminoso faro de su espíritu, que ningún viento extinguirá, pues es

un país de 30.000 metros cuadrados con un millón y medio de habitantes, y apenas con 40 años de vida estatal, se colocó a la par de las grandes naciones.

¡Honor y Gloria al Deporte Arménio!
GARO SHAHINIAN

la fuerza del amor verdadero es su columna, y la pureza su base.

Un beso y una sonrisa, en su mejilla, es la más dulce melodía, que no tiene partitura, ni instrumentos que la ejecuten, sus ondas sonoras se expanden en el aire, para rodearla de una felicidad, que vive y perdura y valora.

Un beso y una sonrisa, a toda edad, es la dosis psicológica, leyéndose en su expresión tierna, el renovado nacer de un cálido palpitar de emociones, renovando así, fuerzas, para seguir luchando, con más alegría y felicidad.

Nada más ni nada menos, una sonrisa y una sonrisa, son el más grande homenaje, que una madre puede recibir a diario, de sus buenos hijos, que tanto la quieren; así podrán vivir el presente para un buen futuro, y para que el futuro, no sea un triste recuerdo del pasado. ALBERTO NACACHIAN

EN BARRACAS
¡TODO CONTRA LA LLUVIA!

SPORT
Sterling Club
MONTES DE OCA 985 T. E. 21-1123
CREDITOS en 5 meses

ACTIVIDADES SOCIALES

Numeroso Público en la Cena de Camaradería de la U. G. Armenia

ARAM JACHADURIAN PRESTIGIO CON SU PRESENCIA

Tuvo gran repercusión la Cena de Camaradería de la Unión General Armenia de Cultura Física, que se realizó en su sede social, el día sábado 31 de agosto.

Desde hora temprana, numeroso público tomó ubicación en los lugares reservados. Cerca de las 22 horas, hace su entrada el destacado compositor armenio Aram Jachadurian acompañado por algunas personalidades de la colectividad, entre los cuales se encontraban los miembros de la Comisión Directiva de la U. G. Armenia.

La decoración del salón estaba hecha con gusto exquisito y la cena preparada por manos habilidosas que fué recibida con gran aceptación.

A los postres hicieron uso de la palabra, el presidente de la entidad, señor Barkev Barsamian quien dió la bienvenida al señor Aram Jachadurian.

A continuación, el compositor armenio agradeció las atenciones dispen-

sadas a su persona deseando un feliz progreso a la institución.

Más tarde comenzó el baile con orquesta. A pedido del señor Aram Jachadurian, se bailaron temas del folklore argentino y armenio.

Está de más decir, que la fiesta duró hasta las primeras horas de la madrugada, continuando la alegría y el buen humor.

FIESTA DE LA PRIMAVERA

El día sábado 21 de septiembre, en el salón social de nuestra entidad, se recibió a la primavera con un cocktail danzante.

Numerosa cantidad de asociados se habían dado cita para pasar una noche agradable con los acordes de la orquesta y la algarabía general.

La cena de camaradería y la fiesta de la llegada de la primavera, fueron organizadas con todo acierto por las subcomisiones de damas y fiestas de la U. G. Armenia.

UNICAMENTE CON UN PIANO BIEN AJUSTADO SE PUEDE
PROGRESAR TECNICAMENTE

Por cualquier falla de su piano diríjase a:

H A I G - S T E P A N I A N

Florida 165, Galería Gral. Güemes

T. E. 30-7194

COMPRA Y VENTA DE PIANOS

Khachaturian: GAYANEH

Aram Khachaturian, uno de los compositores soviéticos más populares del momento actual, nació en Tiflis, Armenia, en 1904. Al parecer recibió una escasa educación musical por ese arte, dedicándose al estudio del violoncello y más tarde al de la composición. Al abandonar el conservatorio de Moscú en el cual tuvo entre otros maestros al célebre Miaskowsky, había ya compuesto varias obras. En su música ha empleado en gran parte temas populares de Armenia, Ucrania, Georgia y Rusia, utilizándolos más como fuente de inspiración que en su verdadera esencia.

El juicio de los críticos sobre este autor no es uniforme. Lo conceptúan en general como un compositor interesante, capaz de escribir obras de innegable atracción para el gran público, pero de un valor a veces discutible.

En el mundo occidental se hizo rápidamente célebre con su concierto para piano y orquesta, obra de extraordinaria brillantez para el solista, que debe hacer proezas para vencer sus dificultades, de carácter esencialmente percusivo y con impulsos rítmicos muy interesantes.

Fuera de este concierto y el escrito para violín, sus obras más conocidas son sus ballets *Masquerade* y *Gayaneh*.

Gayaneh debe su nombre al de la esposa del autor. Su argumento —como lo describe con toda gracia. L. Hurtado— “ocurre entre los kurdos, una tribu de Armenia. La kurda de Giko le hace descuidar a su kurda, *Gayaneh*, pero esta kurda no tolera la kurda de su kurdo, que comete una serie de barbaridades, como ser que-

mar las cosechas y propinar palizas a su kurda. Como, a pesar de los esfuerzos de esta kurda, Giko no abandona su kurda, y maltrata a su kurda, acaba por ser expulsado. Finalmente la kurda se enamora y se casa con el oficial del destacamento enviado a poner orden en la aldea. El oficial vive feliz con su kurda y Kiko desaparece, entregado a la kurda que le ha hecho abandonar a su kurda”.

Gayaneh comprende dos suites. La primera está compuesta por la tan conocida *Danza de los Sables*, *La Danza de Ayshe*; *Danza de las Doncellas rosas*; *Danza de los kurdos*; *Berceuse*; *Danza de los jóvenes kurdos*; *Variaciones de Armen y Lesghinka*.

La Nº 2 está integrada por: *Danza rusa*; *Andante*; *Adagio de Gayaneh e Incendio*.

Ajemian comentando la música de este ballet se expresó así: “Es definitivamente armenia en cuanto a su carácter, con un intenso sabor ruso. La encuentro fascinante, colorida y estremecedora. La *Danza de los Sables* es sumamente excitante, tanto por su ritmo como por su color tonal. La *Berceuse* tiene un aroma oriental particularmente maravillosa. No puede haber dudas acerca de la maestría notable del compositor sobre su materia musical, que se halla a mitad de camino entre Oriente y Occidente. No menos convincente es su imaginación en el uso de los recursos de la orquesta. La fuente de inspiración es ricamente fértil y ha sido utilizada con habilidad consumada”.

Suplemento de “El día Médico”

EL CARACTER DEL PUEBLO ARMENIO NACE EN SUS ORIGENES

Por RAFFI MIRAKIAN

— I —

LAS LEYENDAS ARMENIAS

Las leyendas son las fuentes para estudiar y conocer los hábitos y costumbres de un pueblo. Son imagen fiel de la historia de una Nación. Reflejan las características de un pueblo.

Las leyendas armenias son numerosas y de distinto significado.

La leyenda de Ara, es la glorificación de la fidelidad conyugal. Un rey armenio con solo aceptar la proposición de Semiramis para convertirse en su amante, sería poseedor de un vasto imperio. Sin embargo, permanece fiel a su esposa y cuando tratan de raptarlo por la fuerza, muere en la lucha.

El castigo de Ardavazd es el de la irreverencia filial.

El padre de Ardavazd, el gran rey Artaxias, era amado por su pueblo. Cuando murió, muchos se suicidaron, no queriendo sobrevivirle.

Presa de pánico, Ardavasd, se lamentaba ante su padre muerto: "Tú te vas y te llevas el país contigo. ¿Cómo podré reinar en un país en ruinas?". Artaxias levantó la cabeza y le dijo: "Cuando vayas a cazar cerca del Ararat, serás conducido a un lugar oscuro donde no verás más el día".

Dos años después, se cumplió la maldición. Fué conducido por fuerzas ocultas a un antro, donde quedó encadenado. Dos perros muerden las cadenas para cortarlos, mientras los herreros las fortifican sin cesar.

Según Moisés de Khoren, los herreros armenios, todos los domingos golpean el yunque para fortificar las cadenas de Ardavasd.

El algunos lugares de Armenia aún existe esta tradición.

El pueblo armenio gusta del vino, la poesía y la música. La apología de estos dones se encuentra en la leyenda de Noé.

Según un relato, después del diluvio, el Arca se detuvo en el monte Ararat. El primer ciudadano de Noé fué plantar la vid, que emborracha de alegría, desata la lengua e invita al individuo a soñar.

Pero es la leyenda de los Héroes de Sasún, la que encarna la voluntad armenia de vivir: su amor a la libertad, al suelo encesstral y su patriotismo.

La lucha se libra entre el fuerte, la tiranía y el débil, la equidad y la justicia. El débil, desprecia al opresor y a la muerte y obtiene la victoria.

LA LEYENDA DE HAIK

El profesor Khatchadourian, ha hecho estudios valiosos sobre el pueblo armenio.

El más grande de los historiadores armenios, Moisés de Khoren, se expresa así: "Los primeros dioses dieron vida a las gentes que concibieron la idea impía de la Torre de Babel. Los otros dioses irritados destruyeron la torre y crearon la confusión de las lenguas". Uno de los constructores se llamaba Haik, célebre por su fuerza. Este, no queriendo obedecer el deseo de dominación de Pel, el más terrible de los constructores, partió con su familia hacia el Ararat.

Los emisarios de Pel, trataron de convencer a Haik, de que se sometiera a su voluntad. Haik se negó. Pel que-

ORIENTACIONES A LOS PADRES

UN PROBLEMA QUE LOS PADRES DEBEN
RESOLVER CON CUIDADO

Todos debemos reconocer la conveniencia de que los niños reciban una educación sexual, y es necesario que los padres y maestros tomen una iniciativa de esta manera: hablándoles con dignidad y pureza de sus relaciones físicas.

Al hablárseles del origen de la vida y de las funciones naturales de su cuerpo, habrá empezado en el niño una educación que comprenderá la ilustración y la higiene. El padre que consiga establecer entre él y su hijo una relación de confianza e intimidad, con habilidad y sano tacto, puede llegar a conservarla en los peligrosos años de la adolescencia, que le servirá para salvarlo de los muchos peligros a que está expuesto un joven en esta edad.

Deben enseñarse los sencillos hechos fisiológicos de su vida, para evitar que personas sin temor y sin conciencia se aprovechen de su ignorancia y labren su desgracia.

El misterio de que se rodea todo lo que se relaciona con las funciones sexuales no es sólo motivo de ansiedad para los niños, sino que excita, además, su curiosidad y los primeros fulgores de su erotismo, de suerte que la mayor parte de las veces terminan por enterarse y ser instruidos acerca de la cuestión por malos sujetos y por compañeros pervertidos.

La experiencia diaria que los médicos adquieren de su clientela, en su mayoría de jóvenes afectados de dolencias venéreas, les enseña la falta que ha habido para éstos de los conocimientos de la vida sexual.

La viva actividad científica que reina hoy en día en el terreno de la sexualidad no puede menos de ser saludado con júbilo, como prueba de la necesidad del conocimiento de la importancia de una de las más interesantes cuestiones vitales. Es indudable que todos los niños y particularmente los

riendo castigarlo se dirige con su ejército hacia el Ararat. Cerca de Van, se libra una batalla que gana Haik, matando a Pel.

Antes del combate, Haik aconsejó a sus hombres: "En la lucha dirijamos nuestros golpes contra el jefe".

En este consejo había estrategia y un noble sentimiento de filantropía.

Haik da el ejemplo matando él mismo al jefe. En este consejo se condensa la historia del pueblo armenio.

(Cont. en el próximo número)

de inteligencia despierta que ya experimenten con vagos e indefinibles impulsos sexuales el misterio con que se rodea al sexo no sólo excita la natural curiosidad, sino que favorece la intensidad morbosa y el desarrollo del impulso sexual.

Es muy importante que el niño tenga un nombre exacto y verdadero de darle a sus órganos genitales y sus funciones, y se habitúe a usar y oír estos nombres con la misma indiferencia con que oíría hablar de la cabeza o de los pies.

Un niño, con su naturaleza emocional y sexual, tiene una capacidad eminentemente más sensible, afectiva y de más serena pareciación de lo que el sexo significa y puede retener las enseñanzas que se le dan, si se hace convenientemente, sin ninguna perturbación de su pudor.

La causa de que la teoría de los actos sexuales de la vida deben enseñarse a los niños, fuera vaga, difusa y po-

co extendida hace algunos años y hoy haya arraigado en la opinión, se debe a la multitud de juicios que, autores o personas más o menos eminentes, han dado acerca de tan importante asunto. A los niños que preguntan con extrema curiosidad acerca de los misterios de la generación, debe contestárseles siguiendo esta norma: Se procurará desviar la conversación, haciéndoles ver que no se explican bien, que no se entiende o, mejor, que no se oye, pero si se nota que insisten un día y otro día sobre la misma cuestión genital y que ya la curiosidad los domina, sed vosotros mismos los que ilustréis a vuestros hijos, porque sólo vosotros lo haréis con miras a la moralidad, procurando hacerles interpretar las leyes de la naturaleza para, de paso, ponerles de relieve sus males físicos y morales. Con este primer paso os habréis conquistado la confianza de vuestros hijos y, en lo sucesivo, sabrán dónde asesorarse frente a otros peli-

PIELES
FINAS

MODELOS
REFORMAS

PELETERIA "PAPAZIAN"

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

—:— BUENOS AIRES —:—

gros que nunca faltan en la vida genital.

Encerrarse en el mutismo y revestirse los padres de una severidad catoniana, en lo que toca a las funciones de la generación, es abandonar la salud física y moral de los jóvenes y entregarla unas veces en manos de mercaderes y otras precipitarlos al abismo.

Entendemos que entre el padre y el hijo debe existir cierta confianza, cierto intercambio de sentimientos que permiten al último hallar en su padre a un consejero, un guía para los momentos de incertidumbre. Así logra el joven ver de relieve los males y desastres que ocasionan los vicios sexuales sobre el individuo, la familia y la sociedad, y, poco a poco, nutre su experiencia de tal modo, que más tarde, frente al peligro, sabrá defenderse. No terminemos estas líneas sin hablar de otro asunto muy importante que también está harto descuidado entre nosotros y es la educación que debe dársele a las niñas para el matrimonio.

La mayoría de las madres que preparan hoy a sus hijas para el matrimonio olvidan enseñarles los conocimientos más elementales que debe tener la futura esposa para que no ignore sus deberes naturales. Se les enseña a cocinar, a coser, gobernar la casa, etc.,

pero nada se les dice de sus funciones sexuales venideras y de sus consecuencias. Las madres están en el deber de decirle a sus hijas lo que es el matrimonio, lo que compromete y lo que exige. Los médicos, saben la historia de muchas mujeres que se han hecho desgraciadas por ignorar sus deberes de esposas. La joven que ha vivido hasta el matrimonio en las ideas nubes de ensueño, se expone, casi infaliblemente, a disgustos, decepciones y conmociones graves. Una educación más avisada lograría evitarles a las jóvenes demasiado confiadas esas bruscas y crueles desilusiones.

Toda madre inteligente debe acoger con agrado estas líneas que están hoy reconocidas y admitidas por todos los sociólogos y pedagogos más previosores, pues esta educación hará que las muchachas no se dejen engañar por el primer Don Juan que se presente, y buscarán, por lo tanto, cada vez más, el librarse de sí mismas.

Esta educación las protegerá, por una parte, de ser víctimas, y por otra, las hará llegar al matrimonio preparadas, pues muchas se casan llenas de una fe ciega, basada tan sólo en promesas de amor.

RAFFI MIRAKIAN

T E R R A

— de —

GREGORIO TERTZAKIAN

TINTORERIA Y ESTAMPERIA DE SEDA,
RAYON Y ALGODON

LAPRIDA 1458

T. E. 791-8429 y 795-0044

Vicente López, F.C.N.G.B.M.

CELEBROSE CON EXITO EL PRIMER ANIVERSARIO DE NUESTRO SCOUTISMO

El día domingo 8 de septiembre, se festejó con un gran acto, en el salón Centro Armenio, el primer aniversario de la creación del scoutismo de la U. G. Armenia de Cultura Física de Buenos Aires.

La fiesta, que estaba patrocinada por la Comisión de Padres y presidida por el señor don Ardashes Barsamian, comenzó a las 17,30 horas. Gran público colmaba el salón de actos, prestigiando con su asistencia el reverendo Padre Kurken Tashdjian, acompañado por el Padre Shavarsh Mehribian. Asistieron además, destacadas personalidades de la colectividad, representantes de la prensa, miembros directivos de la U. G. Armenia y los redactores de "Navasart", especialmente invitados.

A pesar del anuncio con mucha anticipación, de que la fiesta se realizaría con el auspicio del Arzobispo Monseñor Sion Manoukian; su sitio se encontraba vacío, y una vez más, la juventud quedó carente de su auspicio.

Aparece en escena el presidente de la Comisión de Padres, señor Ardashes Barsamian, a los efectos de dar por iniciado el acto. Dijo que el objeto del scoutismo es el de formar a la juventud para el futuro. Además, solicitó la colaboración moral y material de todos los padres de los niños, para llevar adelante esta nueva organización que acaba de cumplir su primer año.

A continuación, hacen su entrada marcial los boys scouts, acompañados por la banda de la compañía. En seguida se procede al izamiento de las banderas, mientras los niños cantan

la marcha de la U. G. Armenia.

Luego de esta ceremonia, se da cumplimiento al programa. En primer término, los scouts realizan con todo éxito algunos números de pirámide. Aquí se destaca la destreza y la agilidad de los niños, que en forma disciplinada y mecánica y con una precisión cronométrica realizan las pruebas conquistando el aplauso del público.

Siguen a las pirámides, algunos juegos, ejercicios gimnásticos y luego baile folklórico armenio. Es plausible de que a los niños se les enseñe el folklore, que es un medio de unión espiritual con su nacionalidad.

La señora Siranoush Tateosian, de la Comisión de Padres, aparece en escena a los efectos de hacer uso de la palabra. Da un informe bastante completo de todas las actividades desempeñadas en el transcurso de un año, por la Comisión de Padres y los Scouts. En este informe, se nota de que en tan poco tiempo se ha hecho mucho; y esperemos que con el concurso de nuevos apartes morales y materiales, se pueda concretar con mayores éxitos la organización y el buen futuro del scoutismo de la U. G. Armenia.

La señora Tateosian, que fué una destacada jefa del scoutismo femenino armenio en Europa, hizo un llamado a las madres para que envíen a sus hijos a la U. G. Armenia y se inscriban en el movimiento del scoutismo, en donde, esta generación de niños, se preparan y se educan física, moral y patrióticamente, para bien de sí mismo, de la colectividad y de la nacionalidad.

Las últimas palabras de la oradora, fueron rubricadas por el aplauso del

ACTIVIDAD DEPORTIVA

Se dará mayor impulso al tenis en nuestro Club

Por resolución del Departamento de Educación Física, han sido designados los señores Alberto A. Tritsmans y Aram Yernazian, a los efectos de tomar la dirección de tenis en nuestro campo de deportes.

Los nombrados han comenzado su actividad con todo impulso para llevar adelante este deporte, que otra vez fué uno de los primeros del Club. A tal efecto, se ha remitido a los jugadores unas circulares, para invitarlos a inscribirse a los torneos a realizarse próximamente.

Desde hace algunos meses se quiere encaminar las actividades del tenis por una senda normal y regular, y es con esta idea que se ha decidido organizar certámenes, por lo cual se solicita la colaboración de todos los aficionados a dicho deporte, a fin de tratar de confeccionar el ranking de nuestra institución, para preparar un campeonato con "handicap" en el que

habrá dos raquetas "Slazenger" como premios.

Es necesario, para que esta iniciativa sea un éxito, que todos los simpatizantes, socias y socios, comprendan el esfuerzo y la buena voluntad puesta de manifiesto, deseosos de comenzar una nueva etapa en la vida "tenística" de nuestra U. G. Armenia.

Con este propósito, dicho torneo organizado por los señores Alberto A. Tritsmans y Aram Yernazian, los que actuarán de árbitros generales y entenderán en todo lo concerniente al mismo, que se disputará en singles de damas y caballeros; dobles de damas y caballeros; y dobles mixtos.

Los que quieran participar deberán inscribirse antes del día 7 de octubre y los partidos se disputarán los sábados y domingos en las instalaciones de nuestro campo de deportes. Se adjudicarán 16 "copas" que se distribuirán entre los finalistas de cada clase.

numeroso público asistente.

Luego de algunos juegos realizados por los scouts, se efectúan las pruebas con clavas.

Bajo la dirección del veterano campeón nacional armenio de atletismo, señor Garo Shahinian, los niños realizaron con gran destreza pruebas con clavas en posición y sobre la marcha con algunas figuras decorativas.

Hay que hacer destacar que la decoración del escenario y el fondo musical que estaba a cargo del señor Vartan Shahinian, dió mayor realce a la presentación del programa.

Las últimas palabras son las del Reverendo P. Kurken Tashdjan, quien explicó a los niños, en forma clara y pedagógica, el significado de la palabra armenio. Dijo que armenio, significa valiente, y "ustedes son hijos de un pueblo valiente, que deben hacer honor a su nacionalidad".

De esta manera y con los acordes de la marcha del scoutismo, se dió fin a esta magnífica fiesta de confraternidad entre niños y adultos, festejando el primer aniversario de la creación del scoutismo de la U. G. Armenia de Cultura Física en Buenos Aires.

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 — T. E. 48-5639

**FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON**

TEXTIL

MURAD

de Miron Leonian

VICTORIA 701

Hurlingham F.C.N.G.S.M.

· Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN
Cirujano

Especialista en Neurocirugía

Actualmente en los EE. UU.

Cnel. N. Vega 5531 — 54-0765

FOTO

A P O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

ESTUDIO NERSESSIAN

ECONOMICO · CONTABLE · IMPOSITIVO
ASUNTOS JURIDICOS

Florida 165

Gal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

Tel. 30-6877

GEVAERT

ARGENTINA S. A.
DE PRODUCTOS FOTOGRAFICOS

Afianza

el

Prestigio de la Industria Argentina

con los Rollos

de Película para Fotografía

REXOPAN y REXOCROM

GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos

Bmé. MITRE 1902 - T. E. 48-9011 - BUENOS AIRES

ALBERT TRITSMANS, Director - Gerente General

ADHESION

DANUBIO S. A.

EL CISNE

Soc. Resp. Ltda.

BUENOS AIRES

CORDOBA

MERCERIA—NOVEDADES

"EL PORVENIR"

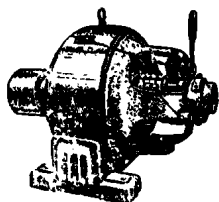
El Hogar de los Hilos y Botones

M. CHEBEKDJIAN E HIJOS

Azcúénaga 417

T. E. 48-3654

TALLER ELECTROMECHANICO

V. SARIAN

MOTORES ELECTRICOS
TRANSFORMADORES
BOBINAJES

MOTORIZACION DE MAQUINAS

JUFRE 165

BUENOS AIRES

« NAVASART »

REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA

U. G. ARMENIA DE C. FISICA

GALERIA GRAL. GOEMES

FLORIDA 165 Piso 6º

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto 5.- Pesos

Anual 50.- Pesos

Exterior 4.-Dolares

AÑO 5 - Nº 52

SEPTIEMBRE DE 1957

BUENOS AIRES

*ALFOMBRAS**SPARTA ATLANTIDA S. A.*

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

